

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišče in uredništvo »DOMOVINA« Ljubljana
Puccinjeva ulica št. 6. II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Pošte hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaaja vsak teden

Naročnina za tuzenstvo četrtletno 6.— L. polletno 12.— L. celoletno 24.— L. — Posamezna številka 60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Borba na vzhodni fronti traja dalje, čeprav na nekaterih odsekih opazajo, da je sovjetski pritisk popustil.

Izgube ruske vojske so silno velike.

Tako je navedlo nemško vojno poročilo od 22. t. m., da je bilo v času od 11. do 20. februarja, torej v 9 dneh uničenih 774 sovjetskih oklepnikov. Lahko računamo s tem, da bo Stalin s svojimi generali še nadalje metal na fronto svoje množice.

Tem načrtom nasproti je značilen govor nemškega propagandnega ministra dr. Göbbelsa.

Dr. Göbbels je nastopil pretekli četrtek pred ogromno množico, zbrano v največji zborovalni dvorani v Berlinu, in je izvajal: Narodni socializem in z njim ves nemški narod se jasno zavedata sedanje nevarnosti. V življenju evropskih narodov se danes kaže naslednji razdvoj: ali Evropa, zaščitena z orožjem Osi, ali pa boljševarizirana Evropa. Zavedajoč se tega, je Nemčija odločena, boriti se do zmage brez popuščanja. Ves nemški narod prevzema ena sama misel: trda in splošna vojna. In prevzema ga eno samo prepričanje: zmagovit konec. Sprčo resne nevarnosti, sprčo napada 200 milijonkega naroda, ki se je 25 let pripravil na vojno, hočejo Nemci odgovoriti prav tako na vsej črti, žrtvujoč svoje življenje za povečanje lastnih borbenih zmoglosti. Dr. Göbbels se je ob velikem odobravanju posebno toplo spomnil Duceja in zvestih zaveznikov Italijanov, ki so prav tako pripravljeni boriti se neizprosnost do zmage. Nadalje se je spomnil japonskega naroda, ki tudi noče položiti orožja pred zmago.

Minister dr. Göbbels je nadalje objavil v svojem berlinskem tedniku »Das Reich« članek, kjer je prav tako podčrtal borbeno odločnost nemškega in italijanskega naroda. Zapisal je: Po končanem tragičnem junaškem boju za Stalingrad je nemški narod pogledal vojni naravnost v njen neusmiljeni obraz. Nemški narod zdaj ve, da vojna ne pozna nobene milosti in da pred njo more obstati le tisti, ki je do ravel njenim nalogam. Mi stojimo pokonci kakor prvi dan, le da nas je vojna usoda še bolj utrdila in očistila. Nemški narod le zdaj pripravljen na vse. Na vzhodu so nas vrgli nazaj. Ne da se to tajiti in tega tudi ne bomo tajili. Ni na prepozno, temveč šele pravi čas je, da storimo tisto, kar je treba nujno storiti. Orjaški stroj naše narodne moči je treba le naravnati v zaželjeno smer in ga pogoniti, vse drugo pride potem po veliki večni samo po sebi. Ali imamo višje, da smo zaradi Stalingrada postali moralno šibkejši? Ali nismo mar zaradi njega postali moralno močnejši? Kakor nekako veliko občudovanje doživlja naše ljudstvo. Kdor še zdaj ni prišel do spoznanja, kaj je njegova dolžnost, ne spada več med nas. Dr. Göbbels je zaključil svoj članek: »Naši vojaki na bojiščih b'jejo velike obrambne bitke, za njimi pa se že sestavljajo velike armade za ofenzivo, ki bodo prišle. Na vojno pripravljeni in za vojno odločeni narod čaka vsak dan, da ga znova pokličemo. Zahteva od nas velikega in ponosnega načrta za zmago. Z željno vztrajnostjo mu bo sledil. Nemški narod stoji z Adolfom Hitlerjem kakor en mož! Kaj hočemo še več?«

O deležu Italije na vzhodni fronti

Je te dni objavil pomemben članek bivši italijanski minister za ljudsko omiko Pavolini, ki je zdaj ravnatelj dnevnika »Messaggero«. K podatkom o italijanskih izgubah v Sovjetski Rusiji je pripomnil, da je Italija slej ko prej izredno pomorna na svojo armado v Sovjetski Rusiji, na armado, ki je po večtedenski vojni prispela tja in zavzela mesto ob boku nemških, finskih, madžarskih, rumunskih, slovaških in španskih čet, skratka ob boku čet iz vse Evrope. Pavolini označuje ta vojni pohod kot križarsko vojno evropske celine proti Sovjetski Rusiji, če-

Stare in nove izkušnje

Kakor za oporoko je napisal nedavno umrli ugledni sadjarski in vrtnarski strokovnjak Martin Humek za jubilejno številko »Sadjarja in vrtnarja« članek pod gornjim naslovom, ki zasluži, da ga spozna širša naša javnost.

Vse naše stremiljenje pri odgoji in negi sadnega drevja naj bo usmerjeno na to, da dosežemo s preprostimi sredstvi zdravo, odporno in rodovitno sadno drevje, ki mu je zagotovljena tudi primerna starost.

Sožitje sadnega dnevja s travnatimi rastlinami pod njim kakor je pri nas in tudi marsikje drugod po svetu običajno, je za sadno drevje ugodno in celo priporočljivo samo na dovolj vlažnih zemljiščih. Na suhih tleh pa vpliva travna ruša na rast sadnega drevja zelo neugodno in škodljivo. Tedaj se pokažejo kot posledica zanikrna rast, slaba rodovitnost in malo vreden sad.

Preveč sončne (južne) in strme lege so za sadno drevje razen drugih neprilik tudi zato neugodne, ker se cvetje spomladi prehitro razvija in mu je zaradi tega pozeba bolj nevarna kot v bolj senčnih legah.

Redna rodovitnost sadnega drevja je močno zavisna od zadostne vlage v zemlji. Kjer primanjkuje v zemlji vode, je temeljito zalivanje neogibno potrebno.

Obdelava sadnega drevja z žvepleno-apneno brozgo konec zime, preden začne drevje brsteti, je tudi zaradi tega zelo važna, ker to škropivo zadržuje razvoj cvetja in ga tako obvaruje pozebe.

Popolnoma gola zemlja nad koreninami drevju ne ugaia; tedaj bi zemlja kmalu izgubila, ko čez poletje pripeka nanjo sonce, potrebno zrelost ali godnost in sonce bi zelo oviralo delovanje zemeljskih bakterij, ki so za rast tako potrebne. Zato se priporoča, da pokrijemo kolobarje ob mladem sadnem drevju s kako tvarino, ki zemljo trajno obsenčuje (n. pr. z drobnim gnojem, listjem, s smrekovimi vejami in drugim).

Posajanje mladega sadnega drevja v stare sadovnjake je vedno zelo nevhaležno delo. Mlado drevo, posajeno med staro drevje, skoraj nikdar ne uspeva, pa čeprav mu damo še toliko nove rodovitne zemlje, ker staro drevje, ki raste v bližnji okolici, plane od vseh strani s svojimi ko-

reninami v dobro zemljo in jo naglo izmolze na škodo posajenemu drevesu.

Cepiči z rodovitnih ali manj rodovitnih dreves. Doslej je veljalo pravilo, da le iz cepičev z odraslih, rodovitnih dreves zrastejo zopet rodovitna drevesa. Najnovejša opazovanja so pa pokazala, da je rodovitnost odvisna še bolj od zunanjih okoliščin in vplivov (kakor so podnebje, lega, zemlja, vlaga, nega, podlaga i. dr.), manj pa od prirojenih oziroma podedovanih lastnosti rastline. Zaradi varnosti in iz previdnosti pa vseeno ne režimo cepičev na takem drevju, ki ni popolnoma zdravo (pozeba, rak in drugo), ki slabo raste in ki je v dobi, ko bi imelo roditi, še vedno nerodovito.

Cepiče režimo, ko se je pretakanje sokov v drevju popolnoma umirilo in dokler še ni prehudega mraza. Najugodnejši mesec za to je december. Čim pozneje režemo, tem bolj smo v nevarnosti, da so cepiči pozebli. Prenajanje cepičev iz toplejših krajev v mrzlejšje in obratno nima nikakega vpliva na uspeh pri požlahtnjevanju, na rast in poznejšo rodovitnost.

Po starih in novih izkušnjah je dognano, da je jesenska saditev pečkastega sadnega drevja vobče ugodnejša nego spomladna, toda le tedaj, ako zima ni prehuda in drevje ne trpi od pozebe. V kolikaj mrzlejšem podnebbju, zlasti pri težki, mrzli zemlji, pa bolje kaže jeseni in čez zimo zemljo za saditev pripraviti (jame, gnoj, kompost, koli), saditi pa kolikor mogoče zarana spomladi. Koščicasto sadje pa sadimo sploh le spomladi; zlasti breskev in marelic nikdar ne sadimo jeseni. Kdor se boji, da bi spomladi dobil izbirek, naj drevje naroči jeseni in ga čez zimo shrani zavarovanega pred glodavci in pred pozebo.

Nove izkušnje kažejo, da so sadike, čim mlajše, tem sposobnejše za presajanje. Eno in dveletna drevesca se najlepše primejo in najbujnejše rastejo. Triletna, kakor jih običajno oddajajo iz drevnic, so zlasti pri visokodebelni obliki še dopustna. Kar je pa starejše, navadno slabo upeva.

sar ne more zmanjšati dejstvo, da so se ob splošnem umiku na vzhodu tudi italijanske čete umaknile na nove postojanke.

O stanju na vzhodnem bojišču

nam pove nemško vojno poročilo od 22. t. m. naslednje podrobnosti: Sovražni napadi proti severni fronti kubanskega mostišča so bili od nemških in italijanskih čet razbiti. Sovražnik je bil v protinapadu vržen z velikimi krvavimi izgubami nazaj. V Dončevem ozemlju in severnozahodno odtod so poskusili Sovjeti poleg številnih krajevnih napadov na več točkah z združenimi močmi razbiti našo obrambno fronto. V težkih borbah so bili z izgubami odbiti. Sovražni oddelek, ki je z obsežnim obkoljevalnim manevrom hotel med Doncem in Dnjeprom odrezati zvezo k naši fronti ob Doncu, je bil od nemških čet prijet v hrbet in v bok in razbit. Sovražnik je imel tukaj posebno težke krvave izgube. V prostoru zahodno in severnozahodno od Harkova je sovražnik tudi v nedeljo brezuspešno napadel nemške postojanke. Močni sovražni napadi južno in severovzhodno od Orela so bili v težkih bojih v velikem snežnem metežu odbiti. Na severnem delu vzhodne fronte pa so bili v nedeljo samo

boji krajevnega pomena. Nadalje poroča nemško poročilo o velikih izgubah ruskega orožja na kopnem in v zraku. Pristanško področje Murmanska in važne razstavljalne postaje mурmanske železnice so bile spet bombardirane z dobrim uspehom.

O borbah na morju

je nemško vrhovno poveljništvo objavilo 22. t. m. naslednje izredno poročilo: Kljub najhujšim viharjem in nepreglednemu vremenu so nemške podmornice nadaljevale borbo proti sovražnemu ladjevju in potopile v Atlantiku in pred severnoafriškimi pristanišči, iz močno zavarovanih konvojev 15 ladij, s skupno 103.000 tonami. Razen tega so potopile še eno korveto, čoln v spremstvu konvoja, stražni čoln in 4 prevozne jadralnice. Nadaljnja tovarna ladja je bila torpedirana.

V Tunisu so italijansko-nemške čete doslej važen razmah svojih operacij. Zasedena sta bila važna kraja Gafsa in Svetliu.

Privedenih je bilo 2876 ujetnikov, zaplenjenih ali uničenih pa je bilo 169 tankov, 93 oklopnih avtomobilov, 102 topova, 6 letal in veliko število motornih vozil. Vsa javnost z zanimanjem pričakuje nadaljnega razvoja dogodkov v Tunisu. Italijanska poročila javljajo nadalje uspehe z morja. Ob Alžiru je bil od italijanskega letalstva razbit neki angleški konvoj, potopljene so bile najmanj 3 ladje, več nadaljnjih pa je bilo poškodovanih.

Poravnajte naročnino!!!

Letalske bitke so na dnevnem redu na vseh bojiščih.

Od strani italijanskih in nemških letalcev so bila ponovno bombardirana znana pristanišča Tripolis, Bengazi in Tobruk. Zlasti nočni napad v nedeljo na Tobruk je povzročil v pristanišču in mestu veliko razdejavanje. Strmoglavna letala so nadalje razbijala oklopna vozila in sovražne pripravljene postojanke v Tunisu. Vzhodno od Tebesa v Tunisu je bil uničujoče razbit velik del neke angleške oklopne divizije.

Sovražna letala

so ponovno napadla Neapelj in Palermo ter vlake in železniška skladišča na Siciliji in v Kalabriji. Bilo je več smrtnih žrtev in ranjenec. Sestreljena je bila cela vrsta angleških in ameriških letal. Nad zapadno Nemčijo pogostokrat doletevajo britanska letala z različnim učinkom. V noči od pretekle nedelje na ponedeljek so metala rušilne in zažigalne bombe na nekaj krajev severozapadne nemškega obalnega ozemlja.

DOMAČE NOVICE

* **Obisk Visokega komisarja v dobrotelnih zavodih.** V sredo dopoldne je Eksc. Emilio Grazioli nadaljeval obiske po ljubljanskih zdravstvenih in dobrotelnih zavodih. Predvsem se je zglasil v gluhozemni, kjer je tudi daroval 10.000 lir za najpotrebnejše gojenke in gojence. Nadalje se je zglasil v Higienem domu. Posebno dolg in plodovit je bil njegov obisk v Zavodu za zatiranje raka, kjer je iz svojega posebnega sklada daroval 20.000 lir za kritje najnujnejših potreb. Potem je obiskal še protezno delavnico, šolsko polikliniko in občinsko podporno obednico. Povsod je bil toplo pozdravljen.

* **Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je podelil iz Ducejevega sklada ge. Ani Janežičevi, poročeni Skubicovi, ter zakoncem Antonu in Mariji Piškuri v občini Krki nagradi po 600 lir ob priliki rojstva dvojčkov. Nadalje so prejeli iz Ducejevega sklada 600 lir zakonca Josip in Marija Ostanek iz občine št. Vid pri Stični ter Alojzija Miheličeva, poročena Rudolfova.

* **Odlikovanje župana Jožeta Jarca.** Župan v Ajdovcu Jože Jarc je bil odlikovan z bronasto kolajno za vojaško hrabrost. Obrazložitev k odlikovanju pravi, da se je prostovoljno udeležil obrambe kraja, katerega je napadla močna skupina komunističnih upornikov. Med napadom se je izkazal s svojo hrabrostjo, ko je bil eden izmed

strojničarjev ranjen. Ko so uporniki zažgali vojašnico protikomunistične milice v tem kraju, kjer se je župan zagrabil z branilci, je bil dvakrat ranjen. Ker je spoznal, da bi bil sleherni poizkus za rešitev zaman, se je z vzklikom: »Nocem pasti v roke komunistom!« vrgel v plamene, kjer pa ni našel smrti, kakor je upal. Uporniki so ga potegnili iz plamenov, ga slekli ter mučili. Bil je lep zgled zvestobe in predanosti junaštva in plemenitega značaja.

* **20-letnica smrti Ivana Tavčarja.** Dne 19. februarja 1923 je umrl v Ljubljani sloveči pisatelj in politik dr. Ivan Tavčar, ugleden pravnik in dolgoletni ljubljanski župan. Bil je iz krepkega poljanskega rodu, odkoder je tudi zajel mnogo snovi za svoje neminovno lepe črtice, povesti in romane. Najlepša počastitev dr. Ivana Tavčarja je v tem, da staro in mlado venomer rado sega po njegovih spisih.

* **Prva obletnica tragične smrti Avgusta Praprotnika** je bila preteklo soboto. Kakor znano, je bil industrijec Praprotnik zavrtno ustreljen v Tavčarjevi ulici v Ljubljani. Padel je kot žrtev komunistične zarote, star 50 let, ko je bil na višku svojih gospodarskih in organizacijskih sposobnosti.

* **V visoki starosti 96 let** je umrl v Ljubljani upokojeni železniški nadzornik Vinko Šireclj. Še do nedavnega je bil čvrst in ga je znal ves starejši ljubljanski rod. Doma je bil iz Pišec pri Brezicah. Od leta 1911. dalje je živel v Ljubljani. Zapustil je dve hčeri in sina. Dnevnik »Slovenski narod« je štel širclja med svoje najstarejše narodnike, saj mu je bil zvest polnih 50 let.

* **Telesno kulturno društvo »Atena«** v Ljubljani je bilo od Visokega komisarijata razpuščeno, ker je njegovo delovanje nepotrebno glede na vojni položaj in zaradi ustanovitve drugih organizacij z enakimi nameni. Imovina je prešla v last Italijanske liktorske mladine v Ljubljani, ki goji tudi telesno žensko kulturo.

* **Pri Rdečem križu** v Ljubljani je bil namesto prvega kapetana-zdravnika dr. Franca Bucirja imenovan za komisarja kapetan-zdravnik italijanske Rdečega križa dr. Cattaneo Unkas.

* **Obveznost poseka vzdolž zemljiškega pasu** na ozemlju občin Kostanjevica—Šent. Jernej—Orehovica in Brusnice je bila odredjena z objavo v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« od 12. t. m.

* **Zaposlitev ženskih delovnih moči v Italiji.** Kakor smo že zadnjič omenili, bo tudi v Italiji zaposleno mnogo ženskih delovnih moči, zlasti v onih službah, kjer lahko ženske brez škode nadomestijo moške, ki jih je treba zaposliti pri težjih delih in pri takih delih, ki neposredno služijo vojni proizvodnji. V Rimu so že pripravljeni za devni ukrepi. Predvsem bodo z ženskimi močmi nadomestili prodajalce vstopnic in nakazovalce

sedežev v kinematografih, gledališčih in podobnih zabaviščih, sprevednike v javni prevoznih službi ter osebe v gostinskih obratih, trgovinah z modnim blagom in trgovinah z živili. Izkušnje v Južni Italiji so pokazale, da se ženske prav hitro priučijo tudi raznih del v industriji. Zlasti za fino mehaniko so zelo sposobne. Od 1. marca naprej bodo morale ženske v Italiji nadomestiti moške v vseh lažjih delih v gostinskih obratih.

* **175 let Kmetijske družbe.** Naša najstarejša in najuglednejša strokovna organizacija je Kmetijska družba. Na njenem delu sloni ves napredek našega kmetijstva. Dne 26. oktobra lani je preteklo že 175 let, odkar deluje Kmetijska družba. Naj bo časten njen napredek tudi v bodočnosti.

* **Ljubljana hoče pridelovati čim več sočivja.** Ljubljanska mestna občina je letos še pomnožila razsežnost zemljišč, oddanih manj premočnim slojem za obdelovanje. Razen tega je pa župan general Leon Rupnik odredil vrsto predavanj, ki bodo na raznih krajih mesta. Spored teh predavanj, ki teko od 22. t. m. do 4. marca, so naši dnevnikarji že objavili. Ljubljancanom je s temi predavanji dana prav lepa prilika, da se naučijo najpotrebnejšega, kar morajo znati, če hočejo s pridom obdelovati svoj vrtič.

* **Italija ima 46 milijonov prebivalcev.** Iz Rima poročajo: »Službeni list« št. 43 z dne 22. februarja 1943-XXI. prinaša naslednje podatke o gibanju prebivalstva v kraljevini Italiji: V letošnjem januarju je bilo 18.890 porok. V istem mesecu se je rodilo 82.363 živih otrok, umrla pa je v letošnjem januarju 73.877 ljudi. Potemtakem je bilo v prejšnjem mesecu v kraljevini Italiji 16.386 otrok več rojenih, kakor pa je ljudi umrlo. V domovino se je vrnilo 139 ljudi več, kakor pa se jih je izselilo. Na dan 31. januarja letošnjega leta je imela evropska Italija brez pokrajin, ki so bile priključene kraljevini v sedanji vojni, 45.791.000 prebivalcev.

* **Siromašen krošnjar je zapustil 400.000 lir.** O 64 letnem potujočem trgovcu Oktaviu Piaggiju iz Mondevija so bili vsi, ki so ga poznali, prepričani, da se le s težavo prebija skozi življenje. Njegova sobica je pričala o siromaštvu in revščini. Tem bolj pa so bili te dni presenečeni njegovi sorodniki, ko so po njegovi smrti doznali, da si je nabral Piaggio v 20 letih svojega krošnjarjenja čedno premoženje okoli 400 tisoč lir. Piaggio je bil nekoč bogat, pa je čez noč propadel zaradi poloma banke, kjer je imel denar naložen. Preostalo mu je še nekaj denarja, s katerim je nakupil zalogo drobnarij, ki jih običajno prodajajo potujoči trgovci. Živel je skromno, popolnoma sam. V dvajsetih letih dela in odpovedi si je spet napravil lepo premoženje v blagu in denarju.

M. Silvester:

O lovcih in tobaku

Vesele prigode med zeleno bratovščino

II.

Poleg ognja je stal tudi še razmeroma mladi lovec Janko, kateremu se je očitno mudilo z žvečenjem zadnjega končeka menda že tri leta stare kranjske klobase. V hitrem žvečenju je bil Janko sicer prvak, ker se je bil tega dela navadil v ruskem ujetništvu, kjer je večkrat žvečil usnje da si potolaži silni glad. Toda to pot se mu je prav posebno mudilo, kajti ko je spravil v goitanec obširen cmok in ga zalil z nekoliko požirki prigorskega cvička, si je obrišal mesnat ustnici ob rob špehastega rokava, pri čemer se je pokazala cela vrsta belih lopastih zob. To je bilo namreč znamenje, da hoče izpustiti Janez tudi katero izza plota in res je pričel pripovedovati v globokem basu:

»Starešina, bom pa še jaz povedal eno o tobaku in o temle ocvirku, ki ga nosim na licu.« Janez je skremžnil obraz in pokazal s prstom na staro zacejeno rano sredi desnega lica.

»Bilo je neko nedeljo popoldne, ko sem sedel pri oknu in basal tulce. Na okno sem si položil fino smotko, veste takšno s poročnim prstanom. Sam bi si se seveda nikdar ne bil kupil, ampak sem jo dobil podarjeno od gospoda Pavla, katerega sem srečno pridrajšal do strela na srnjaka in katerega je nato tako šmentano »zapackal«. No, s tisto »cegaro« si je hotel gotovo kupiti mojo molččnost. Ko sem opravil svoje delo in pospravil nevarni prah na varno, sem si prižgal smotko in pihal opojen višnjevim dim skozi okno. Kar naenkrat se pa prikaže pri oknu ženska glava, ki je bila nasajena na dolgem in suhem vratu. Spoznal sem obraz sosedove Urše, baš ne več mlade devotke, ki se kljub lepemu posestvu ni mogla omožiti. Poleg telesnih nevrin je pač imela Urša še to slabo lastnost, da je bil njen jezikček zelo šilast in zloben in so ga poznali celo tam v deveti vasi. — Komaj sem ugledal dražestni obrazek sosedice Urške, že se me je polastil tudi neke vrste strah in sem bil

docela uverjen, da je prišla sedaj vrsta na mene, da me s svojim jezikčkom pošteno ošvrka. — Moj strah se je pa kmalu polegel, ko sem opazil, da odseva iz njenih oči neka posebna miloba. Ko je še nekolikokrat zvila vrat, podobno kakor to dela gosjak, mi je začela jadrno pripovedovati, da je bila pravkar na domači njivi ogledovat letino in da je prepodila celo jato ptičev, ki so bili s trušcem sedli na njivo, s turščico obsejano. Nemara so to res bile jerebice. Zjutraj me je baje opazovala, kako sem otepal roso po njivah in stikal za jerebicami in je še pristavila, da mi bo gotovo po volji, ker mi je povedala to novico. Pritrdil sem, da mi to v resnici ugaja in da se bom takoj odpravil na njivo. Urška me je nato pa že tako lepo pogledala, da mi je kar vroče postalo.

»Ne boš kaše pihala, sem si mislil. Stiri leta sem bil na kmetih v ruskem ujetništvu — prilike je bilo vsakovrstne, toda Janez se je znal držati in ga ni zapeljala nobena. Da bi me pa takale — nak, tega pa ne!

Snel sem puško s klina, jo vrgel na ramo in hajdi ven na polje. Ugasnil sem smotko ter začel nato oprezno koračiti po njivi. Puško sem imel napeto in sem bil pripravljen na strel. Prehodil sem že celo njivo, toda o jerebicah ni bilo ne duha ne sluha. Spustil sem petelina puške v varno lego, obesil puško spet na ramo in si prižgal še ostali del cigare; Uršo sem pa priporočil vsem peklenščkom za večerjo, ker sem bil uverjen, da me je hotela potegniti. — Obrnil sem se in napravil jedva tri korake na desno, da poskusim še po drugih njivah srečo, ko je naenkrat, rekel bi skoraj izpod mojih nog zgrmela cela jata jerebic. Kakor bi tresnil, sem imel puško z ramena in tudi že pri licu. Zagrmela sta zapored dva strela, jaz sem bil v trenutku v devetih nebesih. Na desnem licu me je tedaj, ko sem pritisnil puško k licu, tako salamsensko speklo, da niti vedel nisem, kdaj sem stisnil vzmeti. Prvi mah sem mislil, da sta ušla strela nazaj namesto naprej, toda hitro sem nato pogruntal, da sem si le gorečo smotko pritisnil s kopitom puške k licu. — Preklemana cigara! Da se pa maščujem nad ostalim delom smotke, sem ga stisnil z jezo pod svoja okla in ga zvečil toliko časa, dokler je imel količjak okusa po tobaku.

In takrat sem se ga navadil žvečiti ter se mi ni treba več bati, da bi dobil še kak nepotreben ocvirek na lica.

Da dokaže Janez resničnost svoje trditve, je potegnil izza pasa črnkasto-špehat mehur, vzel iz njega dva precejšnja založka tobaka, porinil enega na levo, drugega pa na desno stran čeljusti. Na »dva ognja« pa je žvečil zaradi tega, da se mu ne spaci obraz samo enostransko, kakor to opazujemo pri žvečilih ali čikarjih, ki ga mastijo samo na en »lauf«.

»No, pa o Kokodajsovi Urši nam ne boš nič več razodel?« se je obregnil ob Janeza Strelčev Joža.

»Kaj naj še povem? Hudobni jeziki mi očitajo zastran Kokodajske razne reči, toda lažejo se vsi skupaj. Njen grunt mi je res dišal, ali babe nikoli! To si zapomnite, in ti tudi, Joža! Tudi ti si si zavijal pete pod oknom njene kamrice!« Zadnji stavek je Janez izustil v vidnem ogorčenju. Joža je ugovarjal, ali on se je moral naposled vdati, ko mu je zabrusil Janez v obraz, da mu je on odnesel lestvico, ko je zlezal Joža skozi okence — Urški »lahko noč« voščiti.

Dvoboju med Janezom in Jožetom bi se nemara še nadaljeval, da se ni v tem trenutku približal skupini lovcev, ki je hodil pokonci kakor prazen klas, in ki je bil tudi mož nekdanje Kokodajsove Urše.

»Pat in amen!« je naredil Janez zaenkrat mir. Toda ko je odnesel pete vsemogočni hlapec grajskega oskrbnika, sta si bila Janez in Joža spet v laseh.

»Janez, ti si nekam precej gorak postal; mislim pa, da je tudi tebi zmešala možgane,« je pripomnil hudomušni Brkačev Jernej, katerega so imenovali tudi »zajčedušnika«.

Da da Janez svojemu ogorčenju duška, je dejal: »Al' je mar ne poznate, tisto prekljo? Pred mojimi »Spijonom« se še lisiica nekoliko obotavljala in ne mara takoj iz lisičine. Če bi pa zlezla v luknjo ta treskasta Urša — mislim, da bi še medved brez vsakega obotavljanja zapustil svoj dom in jo ucvrl, da bi se kar kadilo za njim.«

To je bila najkrepkejša beseda, s katero je lopnil Janez po nesrečni Urši, kateri se niti ne odkrije, če jo sreča — čeprav se šteje Urša, da spada med »jare gospé«.

V SUŽENJSTVU

ŽENA

In v krajšem času, kakor ga je bil potreboval zaljubljeni Lyddon za svoje pismo, je napisala odgovor. Glasil se je: »Jutri ob pol štirih pri izviru.« Dojilja Kora ga je odnesla naslovljencu.

DESETO POGLAVJE

Srečanje z Lyddonom se je zdelo Hesteri tako malo važno, da si ni oblekla najlepše obleke, ki jo je bilo dobila od Filipe. In ko je šla na sestanek, so ji blodile po glavi misli na Ambroža, ne na človeka, ki ga bo srečala na dogovorjenem kraju. Zdaj, ko Filipa ni bila več bolna, ji je bilo mnogo težje prenašati ljubezen in ljubosumnost.

Bruce se je sprehajal ob izviru. Ko je zaslišal Hesterine korake, je dvignil glavo in zagledal jo je med obema visokima skalama. Srce mu je tako močno razbijalo, da ni mogel izpregovoriti. Le odkril se je in se nerodno priklonil, dočim se je Hestera brez zadrege opravičila zaradi majhne zamude. »Šla sem peš in pot je daljša, kakor sem bila pričakovala.« Lyddon pa še vedno ni mogel izpregovoriti.

»Nu — hoteli ste me nekaj vprašati, kaj pa je?« je naposled Hestera prekinila molk.

Lyddon je slekel suknjič; bil je najlepši iz njegove omare, z vrsto srebrnih gumbov. »Sedite, prosim,« je končno izpregovoril. Ko pa je Hestera sedla, mu je vihar čustev znova zapečatal usta. Zbrati je moral vse sile, da se je obvladal.

»Markhamovi me nič kaj radi ne gledajo,« je vendar že začel. »Moral sem se torej poslužiti te poti... nadejam se, da mi niste prehudó zamerili. Žal mi je, da sem vas izvabil tako daleč... a nikar ne mislite, da je bilo to iz pomanjkanja spoštovanja — — Utihi! je, ves prevzet njene lepote. »Govoriti moram z vami,« je nato še dodal.

Hester se je lotevala nestrpnost. A ker se je zdelo, da Lyddon ne bo nadaljeval, je vprašala: »O čem bi hoteli govoriti z menoj?«

»Ne uganete?« Skušal se je dotakniti usodnega vprašanja, ne da bi mu ga bilo treba izgovoriti.

»Mislim sem, da imate najbrže kakšno sporočilo za Ambroža... za gospoda Ambroža.«

Opazil je, kako ji je glas vzdrltel, ko je izgovorila ime ljubljenega človeka? Je kaj skeljal iz nežnega prizvoka v njenem glasu?

Čez trenutek je dejal: »Ne, gospodu Markhamu nimam ničesar sporočiti... govoriti moram o vas in o sebi. Ne znam lepo govoriti, zato bom kratek: Od prvega trenutka, ko sem vas videl, sem vas vzel... Bi mi hoteli postati žena? Samo še trenutek me poslušajte! Vem, da nisem kaj prida lepote in ne morem pričakovati, da bi me ljubili, vendar če se poročite z menoj, boste imeli vsega, kar vam srce poželi. Žal mi je, da moram kar v eni sapi govoriti o vsem tem, pa saj sami veste, da vas ne morem večkrat videti in vas snubiti tako, kakor je navada.« Vstal je in obstal pred njo kakor človek, ki pričakuje sodbę.

Hester je od presenečenja kar sapo zaprla. Naposled je počasi odvrnila: »Če bi bila vedela, kaj mi hočete povedati, ne bi bila prišla sem. Ne morem se poročiti z vami.« Govorila je ostro in žaljivo.

»Bal sem se, da mi boste tako odgovorili,« je odvrnil potrto. »Ali ne bi hoteli vendar še razmisliti...« Gledal jo je tako miloprosče, da ni mogla biti neprijazna z njim.

»Bojim se, da čas ne bo nič pomagati,« je dejala. »Moj odgovor se ne bo izpremenil.«

»Ste morda zaročeni?«

»Nisem... a ljubim drugega. Zdaj boste razumeli, da se ne morem poročiti z vami.«

»O... to razumem. Ostane mi torej le še, da vam želim vso srečo. Upam, da boste prav srečni.«

»Težko, da bo to kdaj res,« mu je segla v

besedo. »Človek, ki ga ljubim, je poročen.«

Sama ni vedela, zakaj je zaupala to človeku, ki ji je bil do pred nekaj trenutki še popolnoma tuj, hkratu pa se je čutila nekako sproščeno, da je naposled izpregovorila o tem, kar jo je dan za dnem mučilo.

»Poročen?... je ponovil Bruce, ki mu je nekoliko odleglo. »Pa saj menda ne mislite ostati zavoljo tega vse življenje svobodni?«

»Bojim se, da bo tako.«

»To je bedarija! Koliko pa ste stari?«

»Osemnajst.«

Zasmejala se je. Sprva ga je njena zavrnitev hudo prizadela, mislil je da je naletel na nepremostljivo oviro, njene trenutne zaljubljenosti v poljubnega moškega pa ni mogel resno jemati. Menil je, da mora biti to kak moški, ki ga ne pozna še dolgo, tako da je še vsa začarana od te ljubezni. Kdo bi utegnil biti ta moški? Kje ga je mogla spoznati? Pa ne da bi bil to Ambrož Markham? mu je šinilo v glavo in nehote je izgovoril to vprašanje.

Hester je do ušes zardela. »O tem...raje ne govorim... Sama ne vem, zakaj sem vam sploh vse to povedala... Morda zato, da bi izprevideli, da zares nima smisla... mislim vas in sebe...«

»Norček,« je pomislil nežno, »če kdo tako naglo zardi, kakor hitro sliši neko ime, t pač ni težko uganiti, da smo na pravi sledi.«

»Bojim se, da se vam bom s tem, kar vam bom zdaj povedal, zameril,« je dejal, »a ne morem si pomagati. Človek, ki mislite, da ga ljubite, je tako malopriden, da še krogle ni vreden. Tudi če bi ne imel žene, to ne bi bil mož za vas, pa tudi za nobeno drugo žensko ne, ki ji teče po žilah vroča kri. Poglejte samo, kako ga ima mati na vajetih — že to vam dovolj pove. Preko trideset mu je, pa je še vedno deček... zal deček, toda vi, Hester Roanova, imate vse tiste lastnosti, ki bi jih moral imeti on kot moški.«

Lyddonove besede so jo tako zadele, da ni niti tajila, kako so resnične, niti ga ni vprašala, od kod vse to tako dobro ve.

»Nesramni ste,« je vzrojila. »Žal mi je, da sem prišla sem in sem vam vse to povedala. Vedela sem, da ga sovražite, zdaj pa ste še ljubosumni. Pa nimate nobenega razloga za to, kajti tudi če ne bi bila spoznala njega, ne bi nikdar... nikdar...« iskala je primerne besede, ki ne bi pomenila samo odklonitve, marveč tudi žalitev.

»— postala gospa Lyddonova,« je dodal. »Če se tako zelo navdušujete za zale dečke, tedaj prav gotovo ne. A moram vam povedati, da ste me razočarali. Vas je sploh že kdaj poljubil?«

Vprašanje se ji je zdelo vse preveč nesramno, da bi mu bila privoščila odgovor, dasi bi mu iz srca rada zabrusila v obraz »da«.

Lyddon si je pravilno razlagal njen molk. »Torej ne — zmeraj sem ga smatral za tepca. Zdaj pa... vas bom jaz poljubil, da boste lahko primerjali, če bi se mu vendarle kdaj vzljubilo poljubiti vas...«

Še preden se mu je utegnla umakniti, jo je držal v naročju in jo je poljubil. Bes in sram sta se borila v njej z nekim posebnim občutkom sladkostrastnega veselja. Čutila je, da jo zapuščajo moči, v tem trenutku pa jo je Lyddon že izpustil. Zadihana sta se merila s pogledi. Potem je Hester segla po robec in si ogorčeno brisala usta. »Vem, da postopate z menoj tako, ker veste, da sem dekla in ker sem bila tako trapasta, da sem prišla sama sem,« je dejala. »Pustite me zdaj!«

Stopil je pred njo in iztegnil roko, da bi jo zadržal.

»Ne pustim vas, dokler boste mislili to o meni!« je zaklical. »Vseeno mi je, kdo ste in od kod prihajate, ker vas ljubim. Lahko mi poveste, kar hočete, ne prenesem pa, da bi mi

slili, da sem vas hotel žaliti. Prekličite to! Pri-segam vam, da sem vas le zato poljubil, ker drugače nisem mogel...«

Zdelo se ji je, da jo hoče znova poljubiti, zato je brž dejala: »Da, saj vam verjamem.«

Prijel jo je za roko: »Recite mi, prosim, ali lahko kaj storim za vas? In če boste kdaj izpremenili svoje mnenje o Markhamu — in mislim, da ga boste, — tedaj ne pozabite enega: edina ženska na svetu ste, ki bi jo hotel imeti za ženo.« Sklonil se je in ji poljubil roko. Znova je začutila, kako ji je kri nemirno vzvalovila. Naglo je umaknila roko, zamrmrala pozdrav in odšla.

Lyddon je dolgo zrl za njo.

ENAJSTO POGLAVJE

Na dan enainšestdesetega rojstnega dne gospe Markhamove so se zbrali v Watersheadu številni prijatelji in sosedje. Zavoljo lepšega so bili povabili tudi Bruce Lyddona z Joyous Garda. Obljubil je, da pride. Konstanca iz Ambrož sta bila silno presenečena. Tako je gospod z Joyous Garda sedel za Markhamovo mizo, prisluškoval klepetanju okrog sebe in zaman čakal, da bo zagledal Hestero. Nahajal se je z njo pod isto streho, pa mu je bila dalje, kakor bi ležal ocean med njima.

Slednjič je gostiteljica vstala. Gospe so se podale v drugo sobo in za njimi se je dvignil oblak različnih dišav. Gospodje so sedli skupaj, segli po pipah in začeli pogovor o sladkorju. Nenadoma pa je nekdo omenil starega metodističnega duhovnika. »Vi, Lyddon boste kmalu edini, ki ga še trpi,« je dejal.

»Prekleta stara uš!« je zagodel Slater. »Ne razumem, kako ga morete prenašati.«

»Saj vendar s svojimi pridigami ljudi šun-ta,« je dejal nekdo drugi.

»To se niti malo ne strinja z mojimi izkušnjami,« ga je zavrnil Bruce. »Zadnjič na primer je pridigal o pokorščini, ki so jo dolžni hlapci gospodarjem.«

»Še žal vam bo, da ste ga trpeli na Joyous Gardu,« ga je posvaril Alfred Kyn. »S svojimi pridigami ne dela drugega kakor da ljudem glave meša. V dobrih časih smo prav lahko izhajali brez teh reči.«

»Kolikor je meni znano, so se v dobrih starih časih dogajale strašne reči,« je odvrnil Bruce.

Nastala je tišina. Vsi so obsojali Bruce, saj je bil že dovolj dolgo v tem kraju, da bi lahko vedel, kako neumestno je omenjati te dogodke spričo mož, ki so v tisti veliki vstaji sužnjem vsi do zadnjega izgubili kakega sorodnika ali prijatelja.

Naposled se je Slater domislil nečesa, kar naj bi popravilo mučen vtis Lyddonovih besed. »Pokažite nam vendar vašega sinčka, Markham,« je dejal, in tudi drugi gostje so mu pridili.

»Tako jo pošljem ponj,« je dejal Markham in poslal služabnika po Hestero, z naročilom, naj prinese otroka, ne da bi jo ženske videle.

Hester je kmalu prinesla zaspanega otroka.

Srce ji je radostno utripalo, ko je šla z otrokom od gosta do gosta in poslušala njihove navdušene pohvale, kajti malo prej, ko je stopila v sobo, ji je Ambrož prijateljsko položil roko na rame. Ta brezpomembni dotik je zadostoval, da se ji je srce napolnilo z lažnim upanjem in so se ji oči, ki so bile motne, ko je stopila na prag, srečno zasvetile. Lyddonu ta izprememba ni ušla, in zdelo se mu je nemogoče, da ta mož, ki živi z njo pod isto streho, ne ljubi tega čarobnega bitja. Površno se je ozrl na otroka, nato pa se je za nekaj sekund zagledal v Hesterine oči. Nenadoma jo je obšel spomin na srečanje ob izviru. Okrenila se je. Ni bila pričakovala, da bo našla tu Bruce Lyddona, upala je, da ga nikdar več ne bo srečala, pa je vendar morala nehote in kljub vsej svoji ljubezni do Ambroža misliti na krepka ramena tega moža, ki jo je bil takrat prižel nase in na žar njegovega poljuba. Naglo se je umaknila iz njegove bližine in odnesla otroka nazaj v zibel.

Med tem so tudi gospe izrekle željo, da bi videle watersheadskega dediča. Pet minut pozneje je bila Hester z otrokom v naročju na poti k sprejemnici.

(Dalje)

Ženski vestnik

Štirinska žena in higiena

Šele pred leti se je začelo naše ženstvo bolj zanimati za nego telesa. Naše stare matere so malo vedele o higieni telesa, včasih so se okopale, vsak dan umile in počesale, vsak teden preoblekle, kaj več pa za svoje telo niso storile. Za dobro gospodinjico bi bilo nekaj slabega, če bi bila več časa posvetila negi svojega telesa, saj ji je itak zmerom primanjkovalo časa za gospodinske posle.

Po prvi svetovni vojni pa je žena spoznala, da je njeno zdravje za družino prav tako važno kakor vsakdanje čiščenje tal. Iz stanovanja je izginila nepotrebna navlika, ki je dajala ženi vsak dan več ur dela, če je hotela vse počistiti in porisati, in žena je dobila več časa za sebe, ne da bi postala zaradi tega slaba gospodinja. In to je popolnoma prav, ker prav žensko telo mora biti snažno, saj potrebuje ženski organizem še posebne nege. Predvsem bi priporočali vsaki ženi večkratno kopanje ali vsaj umivanje vsak večer. Čez dan se nabere na koži polno prahu, ki ga je treba zvečer očistiti. Kopel ali umivanje pa povzroča, da kri živahneje kroži po telesu in se žena zato ne čuti zvečer tako zbita in utrujena. Če se ne more vsak dan kopati, naj se torej umije vsaj do pasu in noge. Vsakdanje umivanje nog je neogibno potrebno. Žene nosijo več ali manj tanke nogavice in se jim noge v nizkih čevljih čez dan zelo oprašijo. Gospodinja mora še vedno več ur stati, kar zelo utruja, in jo nožna kopel spet osveži. Po topli kopeli oblij noge z mrzlo vodo od kolen navzdol in jih dobro odrgni. Vse to je mogoče tudi kmečki ali delavski ženi. Saj imate povsod kakšno kad, ki jo porabljate za kopel ali za izdatno umivanje, za umivanje do pasu pa zadostuje preprost umivalnik s svežo, vendar ne premrzlo vodo. Vsekakor bo naše ljudstvo šele tedaj snažno in higiensko, ko bodo žene z vsakdanjim večernim umivanjem dajale zgled vsej ostali družini.

Naše delo na vrtu

Letos imamo izredno ugoden februar. Zlasti druga polovica je bila naravnost pomladanska. Le noči so hladne in zadržujejo rast. Februarja nadaljujemo in končamo vsa dela, ki so bila namenjena tudi že za januar. Ker je letos že vse kopno in v prisojnih legah odtažano, lahko zemljo pripravimo za pomlad in že lahko sejemo peteršilj, korenj, čebulo, črni koren in špinado ter potaknemo čebulček in česen. V prav ugodnih legah in toplejšem podnebju kajpada že lahko sejemo berliko in sadimo prvi grah in bob. To so setve na planem.

Ta mesec imamo pa še druge setve, pod steklo na topli grede, kamor sejemo korenček, redkvico in solato za siljenje. Kadar je vreme neugodno in so te setve nemogoče, vsaj pripravimo zemljo za tople grede (odejo) in si zagotovimo gnoj.

Ivan Vuk:

Hrepenenje

(Odlomki iz najdenega rokopisa)

... Silna sila je v tebi, hrepenenje! Iz sobe na cesto ženeš človeka, ne ozira se, ali je na ulici sonce ali burja, samo da bi videl stopinje tiste, ki je v prsih vzbudila tebe v življenje, o hrepenenje... Po noči iz spanja budiš človeka, ko še ni ura vstajanja, da bi mislil o tisti, ki te je rodila, o hrepenenje.

Ljubim te, hrepenenje! Zakaj ti si naredilo iz mene večnega popotnika, večno iskajočega tisto, česar ti samo ne znaš imenovati z imenom. Moje življenje si naredila podobno nemirnim morskim valovom, neprestano vznemirjajočim morsko gladino, neprestano se vzpenjajočim kvišku, k svetlobi, k soncu, neprestano iskajočim ideale, o hrepenenje... Ljubim te, hrepenenje. Ti si dalo mojemu življenju svojstvo burje. Brez tebe bi bilo ono, kakor stoječa voda, zeleni okraj ročca, simbol miru tistih, ki jim je gnoloba radost. Brez tebe bi ne poznalo moje življenje svojega bistva.

Ti, hrepenenje, si tisto orožje, s katerim se borim proti vsakomur, kdor se me loteva, da bi me potlačil k tlom. Ti si, ki mojim stopinjam kažeš pot.

Ej, hrepenenje, hrepenenje, kakšna silna sila je v tebi...

Sonja se je prebudila.

Bila je še noč, ko se je prebudila, zakaj ura je kazala komaj tri popoldne.

Odgrnila je svoje obojne, svetle lase z belega čela, podprla z roko glavo in se zagledala v okno. Prebela srajca, izrezana na prsih, obrobljena z

„To se razume samo po sebi“

Ali se vam ne zdi po sebi razumljivo, da moramo vrata za seboj zapreti, kadar gremo iz sobe? In še bolj razumljivo, da zapremo kuhinjska vrata in rajši odpremo okno v kuhinji, kadar kuhamo, zlasti ako kuhamo zelje, ohrovt, gulaž ali kaj drugega, kar močno diši? Kajne — to se razume samo po sebi!

Tolikokrat čujemo, da je bila pokradena obleka iz preosobe. Tisti, ki so prizadeti, si kar ne znajo pojasniti, kako je prišel tat v stanovanje — zakaj samo po sebi se vendar razume, da se vrata vedno skrbno zapirajo — kajne? Kdo pa še ni dobil, ako je našel vrata na hodnik priprta in je to grajal, odgovor: »Saj sem šla samo za trenutek v klet — ali na podstrešje — ali pač nekam!« Da je ta trenutek, ko so bila vrata odprta, popolnoma zadostoval tatu in mu dal priložnost, je tudi samo po sebi razumljivo, pa še prav neprijetno razumljivo!

Toda to še ni vse, kar mislimo povedati. Ali se vam ne zdi čisto razumljivo, da morate pri pospravljanju postaviti vse tako, kakor je prej stalo in ležalo? Da najdemo na pisalnih mizah res vse izpremenjeno vzlic vsem milim prošnjam:

Kdor nima tople grede, seje februarja v lončke ali zabojčke v topli sobi begonije, nageljne, verbene, petunije in drugo cvetlično seme, ki bolj raste v topli.

Proti koncu februarja, zlasti kadar je tako kopno kakor letos, obrezujemo lepotične grme in trebimo jagodasto sadje: ribez, kosmulje, maline. Snažnje sadnega drevesja je nujno. Priprave za nove nasade morajo biti v teku. Februarja moramo cepiti črešnje, pozneje se ne primejo rade.

Za kuhinjo

Zapečeni makaroni. Italijani poznajo številne okusne priprave makaronov. Morda poizkusiš z naslednjim preprostim receptom: skuhaš 1/4 kg makaronov, kuhane odcedi, polj z mrzlo vodo, jih zopet odcedi, jih stresi nato v dobro pomazano kozo in potresi z nastrganim parmezanom. Posebej razmotaš 1 rumenjaka, osminko litra smetane, če jo imaš — pomagaš si lahko tudi z umetnim mlekom — in dve žlici paradižnikove mezge. To polj po makaronih in jih postavi za četrť ure v vročo pečico.

Fizolica v paradižnikovi omaki. Namочи zvečer pol litra fizolice, drugi dan jo operi in skuhaš v 2 litrih slane vode do mehkega. Razgrej v koki dve žlici olja ali masti, malo zarumeni v njej drobno zrezano čebulo, prideni olupljeno, na rezine zrezano jabolko, 2 žlici paradižnikove mezge in nekaj žlic fizolične vode. Ko vse prevre, stresi še fizolice v omako in jo v rasti vreti še nekaj minut. Postavi jed s krompirjem, krompirjevim žganci, polento, testenami ali prazenim rižem na mizo.

Nadev iz suhih češpelj. Četrť kg suhih češpelj skuhaš, odcedi, jim odstrani koščice in jih v peči nekoliko osuši. Nato jih drobno sesekljaj, stresi v kozo, dodaj ščep cimeta, žličko limonovih drobtin in veliko žlico ladjkorja, prilij jim vodo in ko nekaj minut vre, prideni pest v žlici masla precvrtih drobtin.

»Nič premeniti, nič proč vreči, in če je še taka malenkost! Drugače bo treba spet iskati in nastane lahko škoda, če se ne najde kak važen zapis!«

Včasih se vsa obupana vprašuješ, če najdeš svoje reči tam, kamor jih nisi dela, zato pa tam ne, kamor spadajo, zakaj je tako težko ustreči tem skromnim zahtevam. Vprašuješ se čisto resno: »Ali bi ti prišlo v tuji hiši kdaj na misel, da bi položila ali postavila kako reč drugače, kakor si jo našla?« In odgovarjaš si pošteno: »Ne!« Mnogo jeze bi bilo gospodinjki prihranjene, če bi imela razumevanje za vse tisto, kar se samo po sebi razume.

Vsem gospodinjiskim učiteljicam je priporočljivo, naj se malo sprijaznijo z na videz tako malenkostno zahtevo domačih razumljivosti. Vse matere naj svojim otrokom že od mladih nog zabličejo: »Izpolnjuj svojo dolžnost — spoštuj ukaz tistega, za katerega delaš!«

Pomni: kar leži, naj leži, kar stoji, naj stoji — pa če bi ti drugače desetkrat bolj ugajalo! Tvoja je samo dolžnost, da storiš, kar se od tebe zahteva, in da ničesar svojevoljno ne izpreminjaš.

Krompirjeva solata z drobnjakom. Kuhani krompir olupi ter prav malo ohlajenega razreži na listke. Oblj ga najprej z osminko litra slane goveje juhe, s 3 žlicami olja in 2 žlicama kisa ter prideni ščep popra, drobno zrezano šalotko, ščep sladkorja in žlico drobno zrezanega drobnjaka. Vse narahlo premešaj in postavi na mizo s kuhano govedino, kadar jo imaš.

Krompirjevi cmoki so pozimi zlasti okusna in izdatna jed. Vmešaš 2 dkg masla, 1 jajce, 1/4 kg kuhanega in nastrganega krompirja in 6 dkg moke, napraviš cmoke in jih kuhaš v vreli slani vodi 10 minut. Kuhane pobereš na krožnik in jih zabeliš z žlico v žlici masti ali masla precvrtih drobtin.

Drobnj nasveti

Olje je treba hraniti v čisti, tesno zamašeni in temni steklenici na suhem in temnem prostoru, da ne prideta do olja ne zrak ne svetloba, ker ga oboje razkaja, da postane motno in žaltave.

Cmoki so najboljši, če pridejo na mizo res popolnoma odtečeni in suhi. Zato položimo na dno skledke poveznjen krožnik, pod katerega se odteka vsa moča.

Gorčica se ne usuši, če položimo nanjo rozino citrone, ki jo večkrat izmenjamo. Če gorčici prišemo nekaj soli, se prav tako ne izsuši.

Grde jajčne madeže odpravimo z lepimi žlic, če jih zdrgnemo z vlažno krpo in soljo.

Fine steklenice, ki jih le redko rabimo, izsušimo, preden jih zopet shranimo, tudi znotraj na ta način, da vtaknemo v steklenico zvit kos lepenke ali pa filtrirnega papirja, ki vsrka tudi poslednjo kapljico vode.

Če so lasje mastni, moramo lasišče redno natiirati z masno alkoholno vodo. Glavo peremo po navadi vsakih osem dni.

ozkimi, tankimi čipkami, se je obrisovala iz noči in objemala, kakor tanciča rožnato telo, kipeče v jutru življenja.

»Prvikrat sem ga videla,« je rekla v mislih, pa se mi sanja o njem. Še govorila nisem nikoli z njim, pa me obiskuje v sanjah. Kdo je on? ... Samo v oči sem mu pogledala, tako, mimogrede, da vidim, kakšne oči imajo ljudje iz krajev, kjer raste vino in cvete jablana. On pa me gleda vso noč, kakor da mi je star znanec... Nikoli še nisem videla človeka iz tistih krajev, zato sem mu pogledala v oči...

Legla je nazaj v mehko vzglavje in zakrila prebele, gole roke z odejo, modro, kakor da se pokriva s koščkom neba, vso obšlo z belimi, velikimi čipkami, belim oblakom podobnimi.

»Prečudne so oči tistega človeka. Vidi se v njih, da v njegovih krajih raste vino in cvete jablana.« Prijetno je bilo njenemu srcu misliti o tistih krajih in tujčevih očeh.

»Kako raste vino?« se je vprašala hkrati. »Morda kakor sladkost melone, ki jo pripeljejo v jeseni na naš trg tam od daleč nekje. Pravičnej melono in ko jo okusiš je tako sladko v njej.«

Nato se je razsrdila nad samo seboj in se ozmerjala.

»Kako sem neumna!...« Obrnila se je na bok in potegnila odejo čez glavo. Kljubovalno je pomislila:

»Mislim o melonah, a v šoli je kazala učiteljica sliko vinske trte, obložene z grozdom, iz katerega poteče vino.«

Zatisnila je oči.

Tedaj sem pred njeno dušo stopil zopet jaz, kakoršen sem bil včeraj, ko sva se srečala v drevoredu šepetajočih brez.

»Ti si kriv, da sem se spomnila melone,« je

rekla v mislih in se tiho nasmehnila. »Daj mi mir, ker nočem misliti več na tebe.«

Silila se je, da bi zaspala, no, jaz se nisem odmaknil od nje, temveč sem jo gledal tako, kakor sem jo pogledal včeraj v drevoredu šepetajočih brez.

Ste že videli kedaj vilo? Naslikano, ali v operi Čajkovskega? V beli batisti oblečeno, tanki batist, kakor oblaki, skozi katere vidiš obris neba! Bogate, po hrbtu sipajoče se zlate lase je objemal pajčolan, tkan iz vijoličastih cvetov, prozoren, kakor zrak! ... S hojo, elastično, kakršna je hoja srn v pravičnih gozdovih triglavske gor! ...

Ste jo videli kedaj? Glejte, taka je bila Sonja, ko sem jo srečal v drevoredu šepetajočih brez.

Ko mi je pogledala v oči, mi je bilo, kakor da me je objel nekdo z mehkiimi rokami, vse toplimi. »Kako cvet jablane na mojem jugu je tvoje lice, o mladost,« sem vzkliknil v mislih. »A oči, kakor da gledam modrino neba, odsevajóčega v globini jezer, sanjajočih pod očakom Triglavom, na katerem raste rododendron, docela tvojim ustom podoben.«

Že je bila mimo mene, že je odletel tisti omamljivi vonj njenega mladega telesa, ki se dotika človeka, kakor se dotika jutro rož in ki zgane v srcu struno tajnega življenja, a jaz sem še gledal za njo.

Kakor da je slišala v svojem srcu trepet strune tajnega življenja, se je ozrla. Njene oči so se nasmehnila. Tedaj je moja duša vzkliknila:

»Pozdravljen, rododendron!«

Ona pa, slišavši moj pozdrav, je zardela in nje stopinje so poskočno in naglo udarjale ob pesek drevoredne ceste.

„Bil sem v tujski legiji...“

Ze davno so minili časi, ko so pripadniki francoske tujske legije veljali za junake. Od vseh vetrov je Francija zbirala najrazličnejše brodolomce, da je z njimi varovala svoj imperij. Bržčas je sedanja vojna za vse čase odzvonila takemu vladanju. Našli smo zapisnik, ki nam opisuje usodo legionarja Viktorja Krevsa, doma z Dolenjskega.

Pustolovščine v svetovni vojni

Ze kot deček je bil Krevs dovzet za majhne pustolovske podvige, ki so ga kasneje privedle v nesrečo. V mladih letih je rad uhajal iz doma, ker je bil po očetovem odhodu v Ameriko prepuščen materi. In ta je morala preživljati kopico otrok. Po pričetku prve svetovne vojne je avstrijsko vojaško oblastvo leta 1915 poklicalo k vojakom tudi zastavnega Krevsa. Služil je pri Janezih v Judenburgu in je odrinil po nekaj mesecih vezbanja na fronto. Udeležil se je raznih bitk in pred mestom Asiagom je bil lahko ranjen. Kasneje je bil v činu desetnika dodeljen inštruktorjem pri oddelku strojnih pušk na Gornjem Avstrijskem. Odtod je prišel v Petrinjo na Hrvaškem. Tu je dezertiral in prestopil k zelenemu kadru, ki je imel svoje tabore v gozdnatih Slavoniji. Toda preden pridemo k temu poglavju, naj povemo, da je Krevs na fronti pred Asiagom kot kaprol vzel nekemu mlademu padlemu madžarskemu nadporočniku, ki je bil grofovskega stanu, legitimacijo. V kavarni, kjer so ždeli trenski oficirji, pa je vzel lepo uniformo. Preoblečen v nadporočnika se je Krevs nekoč pripeljal s fronte naravnost v Ljubljano. Tu se je vedel zelo previdno. Kot domišljav oficir z odklovanji na prsih se je znašel v takratni Narodni kavarni. Pri vstopu v kavarno pa mu je takoj postalo zelo vroče, ker so notri sedeli razni častniki. Nedaleč od njegove mize je sedel v tovariški družbi mlad stotnik z monoklom. In ta mladi stotnik je imel mlajšim oficirjem veliko povedati. Čez čas je pričel stotnik ostro motriti Krevsa in ga je povsem zbegal. Ker so Krevsu postala tla prevročja, je vstal. Pred odhodom je še strumno pozdravil stotnika. Kakor strela z jasnega je Krevsa zadela stotnikov osončni poziv, naj malo prisede k njemu. Tisti mah so se Krevsove misli znašle v šentpetrski vojašnici, kjer je nad sličnimi ljudmi gospodoval strogi profós. Krevsov strah pa se je kmalu spremenil v veliko začudenje. Po kratkem razgovoru s stotnikom je Krevs spoznal v njem svojega znanca in nekdanjega tovarša bratara Zaneta iz Novega mesta, ki je odlično igral vlogo avstrijskega stotnika. Kmalu sta si bila edna v tem, da grozi obema v Ljubljani precejšnja nevarnost. Iz kavarne sta se napotila na neko zasebno stanovanje, kjer sta skovala načrte za pobiranje vojnega posojila in to od ljudi, o katerih sta dobro vedela, da imajo kaj pod palcem. Vojno posojilo sta pobirala v ljubljanski okolici, po Zasavju in Dolenjskem. K tej »akciji« sta pritegnila še nekoga Ljubljanačana, ki jima je služil z raznimi tiskovinami in potrebnimi žigi. Pri tem poslu si je grešna trojica nabrala mastne tisočake, ki jih je zapravila v družbi raznih žensk. Ker pa nekateri vojakov, katerih svojci so dali vojno posojilo s pretvezo, da pridejo

vojaki na dopust, ni hotelo biti domov, so sorodniki pričeli v zadevi izpraševati na vojnem poveljstvu v Ljubljani. Za obema »oficirjema« in civilistom so bila uvedena poizvedovanja. Tedaj so jo vsi trije popihali proti Pragerskem. Na svojem begu je Krevs na neki postaji govoril s starim stotnikom, ki je bil kolodvorski poveljnik. Stara madžarska dobričina je Krevsu potožil, da se je že naveličal samevati v kraju in da je spričo tega že nekajkrat prosil za premestitev. Dejal je, da ni zanj nobene družbe, samo v oddaljenem gradu živi graščak s svojo ženo in z dvema precej lepima hčerkami, ki prihajata na kolodvor, kadar so na postaji vlakci z ranjenci. Z denarjem, ki ga je prejel ljudi za vojno posojilo, jo je Krevs mahnil kot nadporočnik na Dunaj. Tu je poiskal poiskal personalnega referenta v vojnem ministertvu; za njegovo ime je bil zvedel od madžarskega stotnika. Po nekaterih veselih večerih je pomočnik personalnega referenta, mlad avstrijski baron, Krevsu zaupno povedal, da se premestitev starega stotnika namenoma zavlačuje. Za vzrok je navedel, da na taka odgovorna mesta spadajo samo veliki patrioti. Krevs, ki je bil zvijač, je ob neki priliki vzel referentovo prazno listino, katero je norinil nazaj napolnjeno z bankovci. Izročil mu je tudi svojo legitimacijo, ki jo je bil vzel padlemu nadporočniku. Čez nekaj dni se je ponovno zgledal na ministrstvu in je prejel že pripravljeno imenovanje za poveljnika kolodvora na Pragerskem, kjer je prevzel službo po starem stotniku. Madžar se je z veseljem odpeljal na Dunaj. Kolodvorski poveljnik pa je bil Krevs samo kratek čas. Njegovo pravo ime in čin je spravila na dan njegova prevročna ljubezen do graščakove mlajše hčerke Alme, ki je prihajala na kolodvor kot bolničarka. Med njegovim tekmečem, nekim honvedskim stotnikom in Krevsom, je nastal zaradi te dame hud spor, ki je Krevsa razkrinkal in so Krevsa odgnali v vojaške zapore. Tu ga ga niso dolgo marali, moral je ponovno k svojemu četu na Tirolsko. Preden je za njim prišel kazenski akt, je bil Krevs že odpuslan v Petrinjo kot inštruktor pri strojnih puškah. Odtod je, kakor rečeno, pobegnil k zelenemu ukadru in ga vojaška oblast ni več dobila v pest.

Umik v Francijo

Po prevratu se je Krevs potikal po raznih krajih in je prišel večkrat navzkriž s paragrafi. Zato je leta 1928 zbežal v Avstrijo in preko Tirolskega v Nemčijo. Znašel se je naposled v Strasburgu. Agenti so Krevsa pridobili, da se je tu vpisal v francosko Tujsko legijo. Napotili so ga v Marsej, odtod pa je krenil z ostalimi prijavljenci z ladjo v Afriko.

Po 36 urni vožnji so se pripeljali v luko Oran, v starinsko afriško mesto. Sezidano je na pre-

Še en nevaren sovražnik: dva legionarja sta ubila veliko strupenjačo

cej vzpeti gori. V mestu samem je dosti smradu drugače pa ima mesto lep razgled na morje na eni strani, na drugi na valovito pustnjo. V oranski vojašnici so Francozi novince preoblekli v legijonarske uniforme, jih očistili in ostrigli. Nato so jih z vlakom odpeljali v glavni stan tujske legije v Sidi-Bel-Abésu. Dan po odmoru je bil zdravniški pregled in cepljenje. Nekaj dni kasneje pa so pričeli novinci z vežbami, ki so se vršile dnevno od 4. ure zjutraj do 10. dopoldne. Po tej uri namreč nastopa huda vročina. Po preteku 14 dni so dobili novinci na roke vsak po 1000 frankov. Krevs si je med drugim nabavil brivsko orodje, ki se mu je pozneje obilno izplačalo. V legiji je bilo več Slovencev, s katerimi se pa Krevs ni družil. Niso marali drug za drugega. Krevs je bil v Alžiru 6 mesecev. Izvežbali so ga kakor druge za boj z Arabci, ki so bojevit in izborni strelci. Kot dobro izurjenega legionarja je poveljstvo odposlalo Krevsa z ostalimi legionarji v Maroko k 4. polku, katerega kader je bil v Maroku. Prva četa je bila odrejena v kraj Azilal, ki je 300 km oddaljen od poveljstva polka. Legionarji so tu vršili stražo po gorah. Velike daljave so prepotovali peš v hudi vročini. Gori je mu, kdor je opešal! Pobrali so mu orožje in municijo in ga prepustili na milost in nemilost pustinskih strahotam, hilenam in šakalom. V teh krajih ni pitne vodne in je podnebje za naše ljudi nezdravo. Starejši, že izkušeni legionarji so v takih nepravilnih hrabrili mlajše tovariše z legijonarsko pesmico, ki ima podo-

»Kaj je gledal za menoj?« se je vprašala in v njenem srcu ni bilo nejevolje, kakor ni nejevolje v čisti vodi jezera, ako pogleda človek v njegovo čistoto.

Pogledal sem v knjigo, odprto v roki, da bi čital dalje, kjer sem prenehal. Črke so stale tam, oči so gledale na besede, a v možganih se je mesto črk in besed pojavljali njen pogled. Zlagal sem črke, v knjigi tiskane, a namesto besed so se pojavljale številke. Pogledal sem na nje. Bile so številke, ki so kazale leta mojega življenja.

Ko sem se jih zavedel, mi je bilo, kakor če na jezik, ki je pravkar okusil med, nekdo položi prst, v gorčico namočen...

Drage so mi breze, belo oblečene, kakor kraljčice. Njih skrivnostni šepet mi je kakor šepet pravljic, pripovedujočih o carici Šeherezadi. Njih plač je kakor plač začaranih nevest, od zavistne Jagebabe zakletih. Tanke goste veje, vse nežne kakor lasje, bogati in gosti, padajoče po vratu in plečih, igrajoči se v vetričku večernem.

Rad sem hodil v tisti drevored.

Nisem se vprašal, zakaj hodim tja v določeni uri. Ob tisti, ko gre Sonja skozi drevored. Kakor da je ravno ob tisti uri najkrasnejše v brezovem drevoredu, kakor da je ravno ob tisti uri šepet nevestic brez najskrivnostnejši!...

Mislil sem, da hodim v tisti brezov drevored zaradi sprehoda in zato, ker ljubim breze. Mislil sem to glasno, a tam neke daleč sem čutil, da sprehod in breze niso glavni povod, nego da je to nekaj drugega, ki me kakor magnet vleče v tisti uri v drevored, ko gre Sonja po njegovem pesku.

Daleč je bilo tisto čustvo v mojih mislih, da bi se ga zavedal in ga naslikal z besedo. Zato nisem vedel, da je tisti magnet hrepenenje, ki me vleče,

da vidim Sonjo. Da se zaveda človek tega, je treba besede. Misi mora naslikati besedo, da jo človek vidi, da jo izpregovori... Ko jo vidi spregovorjeno, tedaj se zave njenega pomena. Koliko je v človeku takih misli, rojenih iz čustev, daleč skritih, katerih pomena se ne zaveda, ker umrejo prej, preden je nastala beseda. Da pa se rodi beseda, se morajo zlit čustva v stremiljenje, katero očrta željo. A v meni ni bilo tistega stremiljenja.

Mislil sem sicer o Sonji, ko sem se srečal z njo. No, to so bile misli, kakršnih je tisoče v možganih. Rad sem gledal njeno pojavo, kakor je človek vesel cvetlice. Vzel bi tisto cvetlico, če bi se mu dala v roke. zahvalil bi se za njo, a da bi si jo vzel sam, to mu ne pade na um.

Bilo mi je vsakokrat tako čudno pobožno v prsih, ko sem stopil v drevored šepetajočih brez. Spominjam se, da je ravno tako čustvo objemalo mojo dušo v davnih otroških letih, ko sem z materjo stopil v tujo, romarsko cerkev. Visoki svod cerkve, z zvezdami okrašen in v cerkvi ljudje, vsi s svečami, pobožnimi lici, pričakujoč nekoga, meni in njim nevidnega, a ime in bistvo tistega poznavač, vse to mi je vlivalo pobožno spoštovanje, do danes še nepozabljeno. Takrat sem vedel, da sem v cerkvi, kjer je Bog. Vedel sem, da sem v njegovi bližini, da je on tista nevidna pričujočnost, ki mi je vlivala pobožno spoštovanje v otroško srce. A tukaj, v drevoredu šepetajočih brez?... Kdo je tisti, ki mi vsiljuje tisto čustvo pobožnega spoštovanja, ki sili utripati moje srce z urnejšimi utripi, kakor mu je predpisano?...

»Kaj ti je, Sonja?«

Skrben je bil glas matere in njene oči so bile vprašujoče.

»Meni?!« se je začudila Sonja.

»Zdi se mi, da hodiš zamišljena zadnje dni. Kakor da si srečala koga, ki hoče, da bi mislila o njem?!«

»Koga bi srečala?« je vprašala Sonja. Iskrenost je bila v njenem čudenju in radovednost jo je silila, da bi pomislila: »Kdo bi naj bil, da bi mislila nanj?«

Mati pa je odgovorila skrivnostno:

»V tvojih očeh gori drug ogenj, kakor je gorel pred kratkim. Tisti ogenj, goreč še pred kratkim v tvojih očeh, je bil brez toplote, kakršen gori na luni. Vesel ga je človek, če pogleda vanj, zaslanjari v njegovem sijaju. A danes je v tvojih očeh ogenj mladega sonca, pomladi vzhajajočega. Radost vzbuja v človeku in strah ga je pred njim. Zakaj stražen je, če zagori brez cilja.«

»Ne prižge se tisti ogenj mladega sonca v mojih očeh, če ne bom hotela. Ni se še prižgal do danes, ker mi je cilj, kateremu bi gorel, še nepoznan.«

Nasmehnila se je mati. Tudi ona ni hotela, toda ogenj se je prižgal.

»Ni to v tvoji oblasti, Sonja! Ni v tvoji oblasti, da bi ukazovala tistemu z besedami: hočem, nočem. Ono pride, ko pride tvoja ura. Samo zapiraj oči, da ne pride prezgodaj! Naj sveti v njih še lunin svet, pripovedujoč ti sanje, da bo, ko pride čas, zagorel ogenj mladega sonca v zlatem, rajskem žaru. A če se je že prižgal, Sonja, brez tvoje vednosti, če se je prižgal, pogledi, komu gori, da ne bo gorel nevrednemu! Pokaži mi ga, da obrzdam tisti goreči val, če bi grozil upepeliti tebe. Zakaj videla sem v svojem življenju mnogo spepeljenih trupel, a malo ogrevajočih se ljudi, radujočih se sončne toplote.«

Šla je Sonja od matere in čudno se ji je zdelo vse to, kar je šlišala.

ben napev kakor ruska »Volga«. V postojankah so prejemali za pijačo precej močna vina, pri vsakem delu so morali biti vedno oboroženi. V boju z domačini so legionarjem izvrstno služili psi volčjaki, ki so predvsem bili izborni stražarji.

Borbe v Maroku

Leta 1929. se je vršilo prodiranje v južni Tati. Pri prodiranju so imeli legionarji velike izgube. Arabci so napadali podnevi in ponoči. Krevsov bataljon so Arabci izvabili v neki gozd, ga nato obkolili in poklali velik del legionarjev. Kasneje je poslalo poveljstvo v ta kraj kazensko odpravo z nalogom, da iztrebi prebivalstvo vsega kraja. Po tem dogodku je kajpada bil v kraju mir in to do leta 1930. meseca aprila. Bil je lep dan, ko so se legionarji pripravljali na proslavo 100-letnice obstoja tujske legije. Po slavnostnih govorih poveljnikov in ostalih ceremonijah so bili legionarji pogoščeni z obilno dobro hrano in buteljčnim vinom. Razpoloženje je bilo bučno. V tem položaju ni niti eden pomislil na kako nevarnost, ki so jo Arabci pripravljali v največji tišini in z vso opreznostjo. Veselje legionarjev je trajalo pozno v noč. Vsi precej okajeni so se odpravljali na svoja ležišča. Okrog 3. ure zjutraj pa so Arabci z vso besnostjo in z bliskovito brzino naskočili legionarsko taborišče. Dobrih 30 minut je trajalo krvavo klanje, borba na nož. Z enako naglico, kakor pri napadu, so se Arabci po končanem boju odstranili. Pri zasledovanju strašnih naskakovalec je Krevsa zadela v desno stran trebuh Arabčeva bambusova puščica. Poveljstvo je dalo ranjence z letalom odpeljati iz Tate v garnizijsko bolnišnico v Rabat. Nevarna rana je Krevsa priklenila za tri mesece na bolniško posteljo, nadaljnje 3 mesece pa je preživel kot rekonvalescent na nekem otoku, kjer je evropsko podnebje in zdrava pitna voda (Francozi jo imenujejo vodo sv. Antona)

Beg sredi morja

Po ozdravljenju je Krevs moral ponovno k svojemu polku v Sidi-Bel-Abes, od koder je bil odposlan daleč tja v Indokino. V kraj nove garnizije je Krevs odšel leta 1930. jeseni; z 1600 možmi. Ladja, ki je vojaštvo vozila, je imela postanek samo na Malti in Port Saidu. V novem kraju, Tapkau po imenu, je bil Krevs dodeljen v legionarskem polku. Njegova družba je bila, nadzirati domačine in vršiti stražne obhode. V tem legionarskem paradžu so imeli vojaki od guvernerja dovoljenje, da se smejo ženiti. Vsak zženjeni legionar je dobil posebno hišico. Krevs se je zagledal pomladi 1931. v 14letno, čedno Kitajko, s katero je sklenil zakon v mestni hiši. Plačati je moral 25 piastrov. Denar je šel v korist »Dečjega doma«. Vojaki so prejemali za novorojenega dečka nagrado 100 frankov, za deklico 50 frankov. Otroci iz teh vojaških zakonov so se vzgajali pod nadzorstvom francoskih oblastev v »Dečjem domu«. Ko so odrasli, jih je francoska vlada šolala na svoj račun. Po dveh letih bivanja v Tapkau je Krevs moral dati kraju slovo. Odrejen je bil ponovno za Maroko. Krevs pa se je

naveličal pokore za svoje mladostne grehe, večnega potovanja, stroge discipline in izpostavljanju življenja. Predvsem ga je bil strah vrniti se v nezdravo maroško podnebje. Tega mišljenja je bilo tudi nekaj Krevsovih tovarišev, ki so se domenili za beg. Ko so se pripeljali z ladjo v Port Said, so opazili v luki zasidrano nemško ladjo »Düsseldorf«. V pristanišču se je Krevs informiral, kdaj odpluje nemška ladja iz pristanišča. Ko je čez čas odšla ladja z legionarji iz luke, je 14 mož, ki so se pripravili na beg, po dve urni nočni vožnji z rešilnimi pasovi poskakalo v morje. Begunci so bili že vsi izčrpani in obupani, ko se je jim po peturnem kopanju pokazala na obzorju ladja »Düsseldorf«. Kapitan ladje je begunce sprejel na svoj krov, jim dal zasilno preobleko in hrano. Na krovu ladje jih je obdržal do Hamburga, kjer jih je odpustil. Krevs, ki je imel nekaj prihranjenih zlatnikov je kupil v Hamburgu kolo, s katerim je prevozil Nemčijo in prišel čez Koroško spet v domovino. Danes je njegova usoda neznana.

Vsiljivec

Pri gospodu Lobodi je nekdo močno pozvonil. Enkrat, dvakrat, trikrat. Zvonček se je razlegnil po vsem stanovanju.

»Frosim, ali je gospod Loboda doma?« Mož srednje postave, energičnega obraza je nestrpno stal pred vrati. Njegov glas, ki je vzbujal vtisk eksekutorja, je bil doslej na srečo tih in služkinja je vrata samo na pol odprla. Pravičnost je le dobra.

»Gospod Loboda?... Ne vem zanesljivo, moram preiskati...«

Toda neznanec se je že rinit skozi vrata:

»Moram nujno z njim govoriti.«

V istem trenutku je prišla iz sohe mojhna, lepa gospa: »Jaz sem žena gospoda Lobode. Kaj želite od njega?« Neznanec je vzel notes iz žepa. »Gospa, prišel sem v zadevi majhnega računa.«

»Računa...« Gospa Lobodova je bila zelo prišeta. Bliskovito je pregledala položaj in je bila trdno odločena, da se ne bo dala spraviti iz ravnotežja.

»Škoda« je rekla preudarno. »Prav žal mi je, toda moj mož je pravkar odpotoval.«

»Odpotoval?« je vprašal. »Torej skoraj nevrno.«

»Da. Odpeljal se je na poslovno potovanje. Najprej pojde v Milan in od tam v Rim... Morda se odpelje tudi v Neapelj. Sicer pa...« je pomislila in dostavila, »niti dobro ne vem, kdaj se vrne.«

Neznanec se strmel v tla. »Hja...« je dejal in spravil notes spet v žep. »To je neprijetno.«

Gospa Lobodova mu je sagla v besedo: »Mislim, dragi gospod, da bi bilo najbolje, če bi mi pustil svoj naslov. Ko se moj mož vrne, to bo morda čez dva ali tri mesece — vas obvestimo...«

»Moje ime je Orel.« je rekel. »Gospod Loboda me dobro pozna...«

»Prav.« Gospa Lobodova je brž podala gospodu Orlu roko. Treba je bilo, da mož čimprej izgine. Nevarnost, da bi utegnil iz sosedne sohe stopiti

gospod Loboda, ki je tam spal kakor vsak dan po obedu, sicer ni bila prevelika, toda previdnost, si je mislila mala gospa, nikoli ne škoduje.

»Torej čez dva ali tri mesece...« In gospod Orel je šel.

Med vrati, z roko na kljuki, se je še enkrat obrnil: »To je škoda,« je dejal in pomežiknil. »Sem namreč korekten človek in nimam rad neporavnanih računov. Že dolgo sem gospodu Lobodi dolžan 10.000 lir in bi mu jih bil danes rad vrnil...«

(Po E. H. Poltu.)

Jame polne vode

V krajih, kjer je zemlja iz ilovice, se mnogokrat pripeti, da najdemo spomladi jame za sadno drevje polne vode. Maršiko misli, da je to podtalna voda in odsvetuje saditev v taki zemlji. To pa ni vselej res. Podtalnica sega namreč v jamo samo tedaj, ako se nateče v mokrem jesenskem času že prvi dan vanjo, ko jo izkopljemo. V ilovnati zemlji se pa nabere snežnica in deževnica preko zime v jamah, ker se v jami napravi plast nepropustne ilovice. Ta voda ni podtalna voda, vendar pomladi dolgo ne zgine. Potrebno je to vodo izmetati in pustiti, da se jama nekoliko posuši in nato steno in dno jame še enkrat malo urahijati. Šele nato se jama zasuje in drevo posadi. Napačno bi bilo vodo pustiti in jama zasuti, ker bi se utegnili primeriti, da bi bila taka jama stalno zbirališče vode. Znana reč je, da v ilovici napravljena gnojnična jama, ki smo ji zbili stene, skoraj tako dobro drži gnojnico kakor cementna jama. V ilovici skopan vodnjak vode ne propušta, vendar trdno drži le tisto vodo, ki se je nabrala preko zime in pomladi. Zato ga skopljejo v takih krajih dovolj prostornega, da je dovolj vode za vse poletje.

Kaj vam svetuje zeliščar?

Rabarbara v majhnih količinah (bodisi kot čaj, bodisi zdrobljena v prašek) podpira prebavo in pomaga pri kroničnem črevesnem katarju, posebno pri otrocih. Sirup iz rabarbare, ki si ga lahko pripravimo sami ali pa ga kupimo v lekarni, čisti drobovje, zlasti ga je dobro dajati vsak dan po eno žličko dojenčkom. Vsak dan po 15 kapljic tinkture iz korenin rabarbare in encijana je izvrstno zdravilo pri želodčnih krčih. Tinkture napravimo takole: parimo 50 g rabarbare in 150 g encijana na 1/4 žganja — Kri čisti in krepi okusni kompot iz pecljev mladih rabarbarovih listov.

Šipek je plod dvje rože. Odstranimo mu peške in skuhamo čaj, ki je zlasti zdravilen pri žolčnih in sečnih kamenih. Žene na vodo in pospešuje prebavo. Iz osušenega šipka si lahko napravimo tudi šipkovo žganje, ki krepi želodec. Peščico šipka denemo v dva litra žganja in predamo 1/4 kg kandisovega sladkorja.

Talag. Crni talog je dobro dristilo in pljuvalo. v majhnih vzmekih krepi črevesje. Zdravilen je pri zapeki in pri zastarelih želodčnih boleznih, pri zlatenici in vodenici ter pri dolgotrajnih izpuščajih.

»Kdo je tisti, o katerem je govorila mati?« se je vprašala in vsi znanci, ki so ji nosili rože in jo pozdravljali na ulici, so šli mimo nje. In pri vsakem je rekla s smehom:

»Ti nisi! Idi...«

Tedaj sem pa stopil pred njo jaz, se ji priklonil in rekel:

»Morda sem pa jaz?«

Vsa je zardela in se ogledala. Bila je blizu drevoreda šepetajočih brez.

»Kaj delam tu?« se je vprašala in rdečica ni zbežala z njenih lic. Srce ji je glasno utripalo. Nato pa se je nasmejala in rekla glasno:

»Ne... Tudi ti nisi, tujec!«

Obrnila se je sredi ceste in tisti dan ni šla skozi drevored šepetajočih brez.

»Da bo videl, da ni on tisti, ne grem več skozi drevored šepetajočih brez.«

»Zaradi njega da bi ne hodila, kjer hočem!« je vzkliknila.

Kljubovalnost je bila v njenem glasu tovarišica razcvetajočega se popja, ki z diplomatsko spretnostjo zakriva pravi pomen izrečenih besed.

»Kaj je on meni, da bi se ga ogibala? Če hodi tam, naj hodi. Širok je drevored in dolg. Vsem je dovolj prostora v njem. Kdo pravi, da tisti tujec samo zaradi mene hodi tam? Tujec je in tujcem je v tujini vse zanimivo, še drevored šepetajočih brez, ker tam, kjer raste vino in cvete jablana najbrž ne šepetajo breze.«

A ko je stopila v drevored in sta se najini duši pozdravili, je postalo njeno lice rdeče. V kolenih ji je zatrepetalo. Naglo, kakor bežeča pred menoj, je hitela po pesku in se ni ozirala, dasi jo je klicala moja duša. Tako beži človek, malo prej še sam sebe prepričava o neresničnosti resničnega, pred samim seboj.

in v tisti uri se je spomnila Sonja materinih besed.

»Ni v tvoji oblasti tisto. Ono pride samo, ko pride tvoja ura.«

In tedaj se je vprašala Sonja s strahom in hrepenenjem:

»Ali je prišla moja ura? Tako nenadno, ne da bi vprašala?...«

Prvič je bilo tisti dan, da sem se vprašal:

»Kaj hočeš z njo?«

Pokolebal sem, kakor da je nekaka teža sela na pleča. Nato sem se zravnal in vprašal ponosno:

»Zakaj stavim taka vprašanja? Človek sem in pravica mi je dana, da na to ne mislim.«

Ali tisto, kar mi je izvabilo vprašanje, me je gledalo srdito.

»Zakaj se skrivaš pred samim seboj? V ta drevored zahajaš zaradi nje, da bi jo videl in duša ti trepeče od radosti, ko jo vidiš.«

»Lažeš,« sem odgovoril. »Breze so, ki so mi drage in one so, ki me vlečejo sem. A ona, Sonja, je samo okras slike.«

Tisto, kar me je držalo, pa je reklo z glasom, ki ni dovolil oporekanja:

»Dolg je dan, a ti izbiraš tiste ure, da prihajaš v drevored šepetajočih brez, ko pride skozenj ona. Zato te vprašam odločno: kaj hočeš z njo?«

Tedaj sem se razsrdil in odgovoril nenadno:

»Žena mi bo.«

Ustrašil sem se tega odgovora. Srd je izgnil in kolena so mi vztrepetala v grozi. V tem je bil odgovor, zakaj sem hodil v drevored šepetajočih brez ob točno določenih urah.

Žena naj mi bo?... Kaj je tisto: žena?... Ali ni oblečeno s to besedo tisto, kar sem tolikokrat mislil z drugačnimi mislimi? Ali ni to tista

želja, ki se je navadno oglašala brez sramu? V tistih željah je bila odkritosrčnost, a v tej želji je bila zavratna goljufija...

»Ne, ne... nočem, nočem!...«

Strašen je bil krik moje vesti, ko sem se zavedel besede: žena. A hrepenenje se je smejalo, smejalo z brezsvetnim smehom demona in se dotikalo mojega srca s svojimi vročimi rokami.

»Nočem, nočem.« je kričala vest pri teh dotikljajih vročih rok hrepenenja, in na mojem čelu je vstajal pot.

***

Še mi je v spominu tisti dan, ko bi bil skoraj zamudil uro, določeno za drevored šepetajočih brez. Tisti dan je bilo, ko sem zgubil prijatelja, iskreno mi naklonjenega. Še danes čutim tisto izgubo, ko sem že pozabil na sinje Sonjine oči. Še danes v duši moji poteče solza, ko se spomnim tiste izgube. Zakaj malo jih je, ki so pravi prijatelji. Mnogo je bilo ljudi, ki so se mi pridružili na cesti življenja in se imenovali moji prijatelji. Ne prešel bi jih do večera. Stiskali so mi roke, če so me srečali, a še krepkejšje, če so jih gledali drugi. Hodil so k meni obedovat, obiskovali me po večerih, zakaj bil sem človek zdrav in vesel. Zgodilo pa se je, da sem zbolel, da je žalost legla v mojo dušo. Dolgi so bili dnevi, še daljši večeri. In nikogar ni bilo, da bi mi jih krajšal. Na ulicah mi ni nikdo podajal rok, vsak se je bal govoriti... z menoj. A če mi je podal roko, če je spregovoril besedico, je bilo to, ko ni nikdo videl.

Samo eden je bil, ki je prišel vsak dan, ki je presedel pri meni večer. Samo eden je bil, ki je hodil z menoj po ulicah in govoril z menoj, ko

PO SVETU

Žrtev nevarnega pajka

Na neki farmi v Agnoli je bil sredi lanskega novembra umorjen portugalski veleposestnik Carlos Laquella. Njegov morilec pa ni bil človek, temveč neka žival, ptiču podobni pajek, ki velja poleg takojmenovanega pajka »črna vdova« za najnevarnejšega.

Laquella je ves utrujen od dnevnega dela nekega dne zaspal pri mizi. Eden njegovih uslužbencev je nenadno vstopil v mali prostor, da svojega gospodarja nekaj povpraša. Ko je stopil v sobo, je na mah onemel in ni mogel spregovoriti niti besede. Na mizi, nekaj metrov pred spečim gospodarjem, je čisto mirno čepel velik poraščen pajek in nepremično buljil vanj. Služabnik je kar zatrepetal ob pomisleku, da bi se utegnil njegov gospodar prebuditi in s tem pajka tako razburiti, da bi moža napadel. Služabnik se je zavedal nevarnosti in je skušal pokončati žival, še preden bi se gospodar prebudil. Kaj če bi vrgel prt na žival, si je mislil, in tako rešil gospodarja pred smrtnonevarnim pajkovim naskokom!

A bilo je prepozno. V trenutku, ko je služabnik zagrabil prt in se hotel približati živali, se je gospodar že prebudil, pomencal oči in iztegnil roke. Še preden pa je mogel odbiti čepčega napadalca, je ta že skočil nanj in ga ugriznil v vrat. Služabnik, ki je videl vse to, je začel na glas kričati in klicati na pomoč. Brž so prihiteli domačini in pobili morilca, ki je pri svoji obrambi skakal iz enega kota v drugi. Gospodarju pa ni bilo pomoči. Pajk ga je ugriznil v glavno žilo in zaradi zastrupitve je mož še istega dne umrl.

Takšni umori se dogajajo zelo redko. Nesrečnemu Portugalcu je bil torej njegov počitek pogubonosan. V nasprotnem primeru pa ne bi pajek napadel njega, temveč on pajka, in tudi to bi bil boj na življenje in smrt.

Možgani in pamet

Ali je bistrost človekovega duha odvisna od velikosti lobanje, oziroma možganov? Učenjaki, ki so se s tem vprašanjem precej bavili, so slednjič prišli do ugotovitve, da ni res, da bi bila bistrost človeških možganov na vsak način odvisna od njihove velikosti, zakaj tudi ljudje z razmeroma majhnimi možgani so dostikrat zelo bistroumni. Torej med obilnostjo možganov in »intelligentnostjo« ni nobene posebne zveze.

Možgani mladega človeka tehtajo približno 1300 gramov, slonovi možgani 5490 gramov, kitovi pa približno 7000 gramov; toda s tem še daleč ni rečeno, da sta slon in kit pametnejša od človeka. Bistrost duha tudi ne zavisi od razmerja med težo možganov in težo vsega telesa. Pri človeku to razmerje znaša 1 proti 35 in je manjše, kakor pa na primer razmerje pri nekaterih majhnih severoameriških opicah. Tudi bistrosti velikih mož ni treba pripisovati kakšnim posebno velikim mož-

S tuniškega bojišča: poljska radijska postaja v obratu

ganom. Turgenjev je imel razmeroma ogromne možgane, težke 2012 gramov, modrijan Kant pa 1600 gramov, a bistroumna gotovo nista bila samo na račun teh svojih izredno težkih možganov, zakaj v zvezi s tem omenjajo tudi, da so tehtali možgane nekega idiota in na svoje presenečenje morali ugotoviti, da je imel ta tepec celo 75 gramov težje možgane kakor pa modrijan Kant. Zelo lahke možgane sta imela na primer pesnik Lesing in kralj Friderik Veliki.

Teža človeških možganov niha od 900 do 2000 gramov. Po veste, kdo ima prvenstvo v tem? Nek božjastni tepček. Njegovi možgani tehtajo 2850 gramov. Debela glava torej ni znak velike bistroumnosti.

***

× Finski vojak Tolvo Makinen, ki mu je na bojnem polju granata odtrgala nogo, je te dni prisostvoval v Göteborgu oziroma v njegovih okoliščah smučarskim tekmam in je z velikim zanimanjem opazoval posamezne tekmovalce. Ko je bilo tekmovalstvo končano, je svojim prijateljem dejal, da bi bil tudi on še zmogel skočiti s smučmi kakšnih 20 metrov daleč, čeprav nima noge, oziroma ima umetno. Njegovih besed ni nihče vzel resno, ko pa so ga zagledali, da se je z »dilecami« pojavil na vrh skakalnice, je vsem, ki so ga poznali, kar sapo zaprlo. Tolvo Makinen se je spustil po strmini in že se je odgnal z odskočišča in zaplaval po

zraku. Ko je priletel na tla, se je sicer nekoliko zazibal, a Tolvo je znal mojstrsko zmanjšati hitrost in je izvozil v takšnem slogu, da pač nihče od tistih, ki so njegov skok gledali od daleč, ne bi mogel misliti, da je to Tolvo Makinen, vojak brez noge. Ta njegov skok res zasluži vse občudovanje in je obenem tudi odlična reklama za — umetne noge!

× *Aspidistra elatior* je znana, precej razširjena in zelo hvaležna sobna rastlina. Menda je ni lončnice, ki bi bila tako skromna in neobčutljiva. Da le ne zmrzne, pa je zadovoljna z vsako toplino. Tudi za svetlobo se ne zmeni dosti, zadovolji se z vsakim še tako mračnim kotičkom v sobi. Najbolj čuden pri tej rastlini je cvet, ki se pojavi pozimi ali na pomlad v obliki majhnih, neznatnih, umazano rdečih stvorih, ki komaj malo pogledajo iz zemlje. *Aspidistro* razmnožujemo z delitvijo.

× S počeno lobanjo je šel v kino. 17 letni dijak Mario Cinguino iz Tollegna pri Bielli se je peljal s prijateljem na kolesu v Biello. Toda nesreča je nanesla, da je ubogi Cinguino padel na ovinku s kolesa. Čutil je hude bolečine v glavi, vendar jo je v prijateljevem spremstvu peš mahnil v Biello, kjer se je, četudi zelo slab in komaj stoječ na nogah, podal v kino. Toda kmalu nato se je onesvestil in umrl. Zdravnik je dognal, da je imel počeno lobanjo.

so vsi videli. On ni nikdar govoril, da mi je prijatelj, kakor so to delali drugi. Saj ni bilo potrebno imenovati tiste besede, ker so vsi videli in vedeli, da je moj prijatelj.

Njega torej sem zgubil s tistim dnevom, ko bi skoraj zamudil uro, določeno za drevored šepetajočih brez. Zakaj nisem mu hotel žrtvovati tiste ure, ko gre skozi drevored Sonja.

Daleč se je bilo do tiste ure njenega prihoda, ko je prišel k meni. Razveselil sem se ga in ga pogostil s čajem, z dišečim, okusnim, s kakršnim pač pogostim prijatelja. Govorila sva in čas je bežal počasi, enakomerno, kakor beži vlak po ravni progi.

Videli ste že tak bežeči vlak!... Od daleč, če ste ga gledali, se vam je zdel, kakor da riže skozi zrak, počasi, komaj opazljivo. Zdelo se vam je, da še dolgo ne pride do vas. A prišel je tako naglo, da ste se pozabili začuditi.

Glejte, tako se je bližala tista ura. »Danes ne grem,« sem rekel v mislih, ko sem pogledal na uro. »Grem jutri.«

Mirna je bila moja misel, ko je izrekla te besede, kakor je mirno ozračje pred viharjem.

Na divanu je slonel moj prijatelj. Čaj je stal na mizici pred njim in on je kadil cigaro. Jaz ne kadim cigar, tudi ne cigaret, no, rad sem imel, če si je prižgal pri meni prijatelj cigaro ali cigareto. Sam sem jih kupil zanj, da ga pogostim, kadar pride.

»Ali tedaj je bilo, da me je jelo srditi.

»Kako kadi,« sem pomislil in jeza je naraščala. »Ves zrak v sobi mi pokvari.«

Spet sem se ozrl na uro. Cigara prijateljeva je dogorevala.

»Morda pojde, ko dogori cigara,« mi je reklo in mi vzbudilo nado. Tisto nado, ki se vzbudi vse-

lej in povsod, ko izginja vera. Zakaj nada je iznajdba, s katero nadomestuje človek izgubljeno vero.

Nalil sem čaja njemu in sebi in pil.

»Pij,« sem rekel sladko.

Ugasnil je dogorelo cigaro in segel po čaju.

»Dober čaj imaš,« je rekel. »Po njem diši cigara.«

Zapalil je drugo cigaro.

V mojih prsih je zašumel vihar. Natančno sem čutil, kako se je zamajalo v njih in udarilo ob stene prsi.

»Kaj ti ne škoduje?«

Razdraženost je bila skrita v prijaznih besedah.

Pogledal me je.

»Škoduje morda tebi?«

»Ne, ne,« sem rekel in se nasmejal prisiljeno. Neprijetno me je zadelo tisto vprašanje.

»Kaj moram res v tisti drevored? Sem se ozmerjal.«

»Kaj ni v meni nobene volje? Kaj je tista strast tako mogočna, da bi ji žrtvoval celo prijatelja? Edinega, ki je v resnici prijatelj? ...«

Nu, vprašanja, s katerimi sem se zmerjal, so bila že molčeče priznanje tiste sile, ki je gorela v meni. Zakaj kdor kliče voljo, že vé, da nima volje, ker ona, ako je, noče, da bi jo klical.

Jeza v prsih je naraščala. Tako narašča pošast o polnoči, da zavlađa v tisti uri duhov vsem, ki jim je um zaslužjen s praznoverjem, besedami, dasi ga pri belem dnevu taje. Tlačil sem jezo, toda ona se ni dala tlačiti. Pogledovala je iz oči in kazala na uro.

»Še je čas,« je govorila vsak hip. »Reci mu, naj gre.«

»Molči!« sem stisnil zobe.

Prijatelj je opazil, da se v meni nekaj giblje in šumi. V mojem sladkem glasu se je oglašala prezirnost.

Vzdignil se je.

Tedaj sem se ustrašil.

»Kam?« sem rekel.

»Grem,« je odgovoril.

»Ne hodi,« sem ga zadrževal.

Pogledal mi je v oči.

»Moram! Ne zadržuj me z besedo.«

»Zakaj moraš?« sem silil. »Prijatelj si mi.«

Grenak smehljal je bil na njegovih ustnicah.

»Tvoja želja je taka, zato grem.«

Zašibila so se moja kolena. Zakaj težka je bila izgovorjena resnica. In delal sem se, da jo sprememim v neresnico.

»Moja želja? Ti me žališ.«

On pa se je, že pri vratih, obrnil in pogledal v moje oči.

»V tvojih očeh je pisano: idi!«

»V mojih očeh,« sem zakričal in jih skušal skriti. »Ne verjamim mojim očem. One lažejo. Besedi moji verjamim!«

»Oči, to je tisto, kar je v duši. A beseda je kakor nepopisan papir. Pa prideš in napišeš nanj, kar hočeš.«

»Ne hodi,« sem zaprosil. »Izbrisem iz oči tisto zapisano.«

»Ne izbriseš. Skriješ, toda ne izbriseš.«

Ko je stopil na cesto, sem vedel, da sem zgubil prijatelja. Nisem čutil nobene žalosti, zakaj cgenj, ki je gorel v meni, je posušil žalost.

Poten je bil moj obraz, ko sem stopil v drevored šepetajočih brez.

Ona je že šla po njegovi cesti.

»Sekundo ali dve in bil bi prišel prepozno,« sem rekel. Zadovoljnost mi je bila v nagrado za vse to, kar sem malo prej pretrpel. Hrepenenje, ki sem ga brzdal druge dni, ni čutilo vajeti, s kate-

SMEŠNICE

PRI IZPITU

Profesor kemije: »Znano vam je, gospod kandidat, da so plini, ki smo jih pravkar razvili, zelo strupeni. Kakšne korake bi napravili, da se ubranite njih učinku?»

»Dolge, gospod profesor.«

V UREDNIŠTVU

— Ali je res, da ste me v svojem listu nazvali sleparja in lopova? — vpraša neki gospod urednika nekoga dnevnika.

— Ne, takih stvari sploh ne objavljamo v našem listu. Mi priobčujemo samo novice, — odgovori urednik.

NA KOLODVORU

— Ali je še dovolj časa, da se poslovim od svoje žene? — vpraša potnik sprevodnika.

— Odgovor na vaše vprašanje je odvisno od tega, kako dolgo ste oženjeni.

DAMA NA LADJI

Na parniku bega neka dama in išče svojo kabino. Častnik to vidi in jo vpraša, ali se ne more spomniti na številko ali vsaj približno na lego.

»Da, zdaj pa vem čisto natanko. Ko sem snoč gledala skozi okno, je bil ravno nasproti svetilnik.«

LE RAZUME!

»Tvoja naloga, Brenca, je izvrstna, toda je od besede do besede enaka nalogi tvojega brata. Kaj naj iz tega sklepam?»

»Da je naloga mojega brata tudi izvrstna, gospod učitelj!«

VRTNICA IN VIJOLICA

»To je kakor ošabna oseba, gre po ulici, nikogar ne pozdravi, in za njo gre majhna postava in s povešeno glavo. Kaj je to, Lojzka?»

»Prosim — njen mož!«

BREZUSPEŠNO IZPRAŠEVANJE

»Kaj je tvoj oče, mali?«

»Prehlajen.«

»No, to že, ampak kaj dela?«

»Kašlja.«

ČISTO GOTOVO

Učitelj razlaga otrokom korist kompasa.

»Torej pogledaj, Janko, recimo, da zaideta v gozdu. Mati hoče iti na levo, oče na desno... Kaj storiš ti?«

»No — gremo čisto gotovo na levo!«

ZANESLJIVO SREDSTVO

»Kako preprečite, da ne pridejo bacili v telo, ki so v pitni vodi?«

»Najprej vodo skuham.«

»Prav.«

»Potem jo destiliram.«

»Pravilno, in kaj potem?«

»Potem se napijem vina.«

DOBER GOST

Natakar tovarišu: »Zakaj pa ne vržeš tega dedca ven?«

»Zakaj pa?«

»No, saj spi že vse popoldne. Samo trikrat se je zbudil.«

»Naj siromak spi! Vselej, kadar se zbudi, me pokliče in mi plača.«

REKLAMA

»Oče, kaj pa je prav za prav reklama?«

»Reklama, moj sin, je slika deklice, ki je, pije, drži v rokah ali pa je oblečena v to, kar bi drugi radi prodali.«

NEDOLZEN!

»Obtoženec, kako je to, da hočete nenadno preklicati svoje priznanje?«

»Gospod sodnik, moj zagovornik me je prepričal, da sem nedolžen.«

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ime mesta; 8. mirno stanje; 10. pridevnik; 14. staro nazivanje zdravnik; 20. drugo ime za pleme; 30. majhna zver, ki pa daje izborni krzno; 31. značilni zob pri divjem prašiču; 32. pesniška umetnina; 33. neobhodno potrebna tekočina; 34. kazalni zaimsek; 35. otok; 36. izraz iz opisne geometrije; 37. električni stroj; 38. žensko krstno ime; 39. starodavno mesto v Palestini; 40. nekaj, brez česar ne moreš uporabljati noža; 41. predlogi; 42. vzklík; 43. česar se boji vsako podjetje; 44. kar ima vsaka stanovanjska hiša; 45. reka; 46. delavec na strehi; 47. slovenski pisatelj; 48. češka drama (začetne črke naslovnih besed); 49. grško bajeslovno bitje; 50. sladka jed; 51. glagol premikanje v srbohrvaščini (1. oseba ednine); 52. človek, ki ni pri zdravi pameti; 53. pridevnik, ki se nanaša na razsežnost; 54. uradnik, ki se bavi s pisanjem.

1	2	3			4		31		5	6	7
32				8		9		33			
34				10			11		35		
36			12			37		13			
		38				39					
	14					40				15	
41										42	
	43	16	17	18	19	20	21	22	23		
24		44				45				25	
46	26					47				27	
48				49		28				50	
51			29	52				30			
53								54			

Navpično: 1. Slovenski pesnik; 2. dragi kamen; 3. nekaj, česar se vsakdo boji; 4. otok; 5. reka, ki se izliva v Kolpo; 6. oče človeštva; 7. izbor za vojno službo; 8. pridobitveni stan; 9. varnostni organ; 10. žensko krstno ime; 11. moško ime; 12. otok v Egejskem morju; 13. sestavni del celega črčja; 14. pravoslavni duhovnik; 15. nekaj, brez česar ne bi mogli živeti; 16. pridevnik, ki pomeni slabo lastnost; 17. posebne vrste sport; 18. vsakdanje opravilo; 19. dobrotnik; 20. rokodelce; 21. svetopisemska oseba; 22. vojna v srbohrvaščini; 23. splošno znana latinska beseda; 24. deležnik

od glagola skriti; 25. pristov časa; 26. snovi v zemlji; 27. žensko ime; 28. kar ima vsakdo najrajši; 29. osebni zaimsek za ženski spol (množina 1. oseba); 30. veznik.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

Navpično: 1. tiran, 2. ikona, 3. Ned, 4. ona, 7. pol, 9. Rab, 12. panj, 13. Old, 14. Samo, 15. oaza, 16. vas, 17. lan. — Vodoravno: 1. ti, 3. Niko, 5. Verona, 6. Dana, 8. na, 10. Ob, 11. Oa, 12. Po, 14. salo, 16. Vandal, 18. am, 19. za, 20. Solkan.

rimi sem ga brzdal. Zakaj razburjenje mi jih je izvil iz rok.

»Pozdravi jo,« je ukazalo hrepenenje, ko je Sonja bila blizu mene.

Roka je ubogala. Dvignila je klobuk, prvič, odkar sem se srečaval z njo pod šepetajočimi brezami.

Videl sem, kako se je zmedla, kako je kri šnila v njena lica. Roka, v kateri je bil zvezek not, jo vtrpetala in prsti so se razklenili. Zvezek je padel na cesto in listi not so se razsuli. Kakor da se je njeno telo ustrašilo pozdrava mojega telesa.

»Oh,« je vzklíknila in vsa zmedena jela zblati raztresene liste.

»Oprostite,« sem rekel s prosečim glasom, kakor zavedajoč se storjene krivde in se klonil, da pomagam pobrati raztresene note.

Ničesar ni rekla. Samo šelest trdega notnega papirja se je slišal in prsti najinih rok so se našli in se dotaknili.

»Po najinih žilah je splavalo, kakor če se dotakneš električnega stroja. Zašumela je kri po žilah in zavalovala.

Duša Sonje je vriskala.

Pribežala je domov in jela govoriti materi z glasom, kakor da pripoveduje veliko novost.

»Mama, veš, presmešno!... V tistem drevo-redu brezovem so mi padle note iz rok. Sama ne vem, kako se je zgodilo, da so mi padle!«

»No, in?« je vprašala mati z malomarnim glasom, a z ušesi je poslušala pozorno. Slišala je v hčerkinem glasu struno, pojočo »alelujo«.

»Presmešno... Gospod, sprehajajoč se v drevo-redu, je rekel: »Oprostite!«. Kakor da je on kriv, da so mi padle note iz rok.«

Mati se je smehljala.

»Ali poznaš tistega gospoda?«

»Pravijo, da je iz krajev, kjer raste vino in cvete jablana. Smešen človek.«

»Zakaj smešen?« je vprašala mati.

Naenkrat je bilo Sonji, kakor da se je dotaknil njenih prsi nekdo s prstom, v ledeni vodi namočenim.

Zmajala je z ramani in odgovorila prisiljeno: »Kaj se tebi ne zdi smešno reči »oprostite«, če pa ničesar ne narediš človeku, da bi se mogla opravičiti tista beseda!«

»Morda pa je kriv?«

Pozorno je pogledala mati v oči svoje hčerke. Zakaj poznala je ona mnogo tistih besed, ki trkajo na vrata duše, ne da bi jih slišalo telesno uho.

Na licih Sonje se je pojavila rdečica.

»Ah, kako si čudna,« je odvrnila z nejevoljo in v zadregi sedla h klavirju. V mislih si je rekla karajoče:

»Zakaj govoriš materi o takih rečeh!«

Po mojih žilah se je sprehajala toplota njenih prstov. Ni pustila tista toplota, da bi počakal ure, ko gre Sonja skozi drevored šepetajočih brez. Pred njeno okna me je gnala.

Tista toplota je bila, ki jo je priklicala k oknu, ko sem šel mimo.

Pozdravljaj sem jo, stoječo ob oknu in gledajočo na ulico.

»Kdo je, ki te pozdravlja?« je vprašala mati.

»Tisti tujec, ki je rekel »oprostite«, ko so mi padle note iz rok.«

Mati je gledala za menoj. Z večimi, ocenjujočimi očmi je gledala in v njenih mislih se je gibalo kakor se giblje v mislih človeka, ki dela proračun za svoje gospodarstvo.

Kje sem že videl tako gibanje misli?!

Se že spominjam, — bilo je, ko je gorela vas. Vse hiše so bile v plamenu, le nekaj, na koncu vasi stoječih, je še stalo nedotaknjenih. Na strehah, s slamo kritih, so stali gopodarji s škafi vode v rokah. Kruto so branili svojo lastnino pred ognjenim valom, ki se je zaganjal v strehe. V njih očeh je bil odpor in kljubovanje. Samo eden je bil, ki je nekaj računal. Lil je vodo in jo lil, a ognjeni val je vse bolj širil, da objame streho njegove hiše. Pogledal se je gospodarja, zakaj žal mi je bilo hiše in truda gospodarjevega, če bi bil zaman. Videl sem prečudno sliko. Lil je vodo, a ne po strehi, ne na ognjeni val požara, nego tja, kjer ni bilo nobene nevarnosti. V mislih pa je delal proračun. Primerjal je vsoto zavarovalnine z vsoto škode pogorišča.

Pa je objel ognjeni val vso streho. Z vso strastjo jo je objel in tako besno, da se je rešil celo gopodar s trudom.

Tedaj sem vedel rezultat proračuna. Vsota zavarovalnine je bila večja od škode pogorišča.

Neko jutro je stopila mati k Sonjini postelji. Sonja je še ležala.

Prisedla je mati k hčerki, v postelji ležeči in položila njene bogate lase.

»Se veš, Sonja, kako si hotela lani s teto na jug, kjer raste vino in cveto jablane?«

»Ti me nisi pustila,« je rekla Sonja. »Se zdaj sem huda za to.«

Veselost je zbežala na lico matere.

»A če bi šla teta tudi letos na sončni jug?«

»Ti bi me tudi letos ne pustila.«

»A če bi te vendar pustila?«

Sonja je objela mater krog vratu.

»Bi me pustila, mamica!... Bi me v resnici pustila?«

Tisto leto je Sonja postala moja žena.